Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قزیه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 Ղշ.	50 Ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՎՏԱՆԳՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Բոսթըն Գոլէճ, քանի մը տարիէ ի վեր, մասնաւոր բժիշկ մը կը պահէ, — անկէ առաջ այցելու՝ երբեմն բժիշկ, — իբր կարեւորագոյն մէկ անդամը իր ուսուցչական մարմինին, վճարելով անոր բժիշկ մը գոհացնող ամսական, որպէս զի ան մօտէն հսկէ ուսանողներուն առողջական վիճակին վրայ, բժիշկի աչքով հետազօտէ անոնց ֆիզիքական զրութեան տրամադրութիւնները, և եթէ բան մը նշմարէ, առաջին քայլին իսկ անոր վրայ յարձակի ու կասեցնէ զայն։

Այս մասին, նոյն դրութիւնն է որ կը տիրէ գրեթէ Թուրքիա հաստատուած ամերիկեան բոլոր կրթական հաստատութիւններուն մէջը, և թերեւս ուրիշներու ալ։

Ցեխատակելով աս պարագան, չեմ մտածեր բաղդատութեան եզր մը գտնել, մեր և օտար վարժարաններուն միջեւ։ Ատիկա մեծ միամտութիւն մը պիտի ըլլար, ծանօթ ըլլալով անոնց երկուքին վարչութեան ահագին տարբերութիւնը։

Ինչ որ կ'ուզեմ վեր հանել, սա՛ է թէ, աս պարագան ինքնին բացառիկ կերպով ուշադրութեան արժանի է, որովհետեւ ան կը մասնանշէ բացարձակ կարեւորութիւնը բժիշկի մը գոյութեան՝ տեղ մը, ուր, հարիւրաւոր կեանքեր, քո՛վ քովի, քի՛թ քիթի, սեղմուած խառնակութիւն մը կը ներկայացնեն, իրենց այլազան հակասականութիւնովը չեշտուած։

Սովելու պէտք ունեցող կա՞յ արդեօք սակայն, միւս կողմէ, մեծութիւնը ան վտանգին, որ առաջ կուգայ ու կրնայ գալ, չգոյութենէն բժիշկի մը, հաստատութեան մը մէջը, ուր մէկ երդիքի տակը, տարիներո՛վ, առաւօտնէ մինչեւ իրիկուն, շունչի հազարաւոր տեսակներ իրար կը խառնուին, հոսանքներու աղետաբեր ապականումներով։

Գործերու վիճակն ա՛լ աս եզրերը ասանկ հաստատուեն ետքը, անդրադառնալով մեզի, կրնայ ցոյց տալ, մեր կրթական հաստատութիւններէն մեծամասնութիւն մը, որ առարկայ եղած ըլլայ բժշկական հսկողութեան, ինչ որ կրթական հաստատութեան մը իմաստուն կազմակերպութեանը տեսակէտէն, առաջնակարգ պայման մըն է։

Մեր վարժարաններէն կան անանկներ, —«անանկներ»ը պզտիկ մխիթարանք մըն է, կրնայ ըսուիլ ամէնքն ալ, — որոնք տարիներով բժիշկի երես չեն տեսներ. աւելի բարձր կարեւորութիւնը ու գերազանցապէս մեծ անհրաժեշտութիւնը երբեք չզգացուիր, ո՛չ մէկը փոյթը կ'ընէ մտադրութեան առարկայ ընել ատիկա, ու անոնք կ'երթան իրենց գլխուն ձգուած վիճակով մը։

Ի՛նչ արդիւնք մը կ'ունենայ աս լքումը, ինչ աղետաւոր հետեւանք մը, կ'երեւակայէ՞ք անգամ մը։

Հո՛ն, առողջական ամէն վիճակ ներկայացնող հազարաւոր հոգիներ, սե՛րտօրէն խառնուած քով քովի, առողջապահական տեսակէտով ամէ՛ն չփուծի ենթակայ, ամէ՛ն վայրկեան, ամէ՛ն ժամ, կ'ապրին անուշադիր կեանք մը, չզգալով երբեք թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ իրենց ներսը, չզգալով թէ, ամէ՛ն ակնթարթի իրենց շնչած շունչը, թունաւոր ու վատախտարակ ալիքներու ինչ վտանգաւոր սերմեր կը փոխանցեն իրենց թոքերուն։

Ան տղոց մէջը, մանչ կամ աղջիկ, անկասկած, թոքախտի ահարկու ցաւովը շաղախուածնե՛րը կան, լուսնոտնե՛րը կան, մորթային տեսակ տեսակ հիւանդութիւն ունեցողնե՛րը կա՛ն, կա՛ն մինչեւ անգամ իրենց երակներուն մէջը սիֆիլիզի թունալից ճճին կրողները։

Անոնք, օ՛րն ի բուն, բերան բերնի, քո՛վ քովի, իրարու շո՛ւնչ ծծելով, դաս կը սորվին, կ'աշխատին, կը զբաղին բանով մը։

Զէ՞ք կրնար երեւակայել թէ ի՛նչ հետեւանք կ'ունենայ ուշադրութենէ մի՛շտ վրիպող աս անխորհուրդ դրութիւնը։

Դժուար չէ՛ երեւակայելը ատիկա։

Մտածեցէք, ուսանողի մը քովը, թոքախտաւոր մը կայ. քովինը շարունակ կը ծծէ միւսին, հիւանդին շունչը, անոր՝ որ փտումի բոյն մըն է յամրող, և որուն շունչին մէկ ումպը, կրնայ իր ախտին կրծող մանրէն փոխանցել միւսին թոքերուն։ Ու ի՛նչ կ'ըլլայ ատոր հետեւանքը, չէ՞ք կրնար երեւակայել։

Կեանքին նորածիլ բողբոջումին մէջը խայտացող հոգիներ, սաստի՛կ, կը թունաւորուին շուտով իրենց գլուխէն անցող ախտաւոր շունչէն, իրե՛նք ալ կը վարակուին անով, անոր ազդեցութիւնը օ՛ր օրէ կը սաստկանայ, ու օր մը, իրե՛նք ալ կ'երթան խառնուիլ, խարխըլած կեանքերով դողդոջուն հոգիներու ամբոխին։

Ու ասիկա տեղի կ'ունենայ, մեր վարժարաններուն մէջը, մէկ ծայրէն միւսը, լուռ անձայն, անշշուկ, առանց մէկու մը զգալուն, քանի որ ամէն մարդ անտարբեր է սպառնալից աս աղէտին դէմ, ու, ո՛չ մէկը կ'ուզէ անոր վրայ մտածել պահ մը, ըմբռնելէ ետքը անոր ահարկու հանգամանքը։

×

Աւելի՛ն կայ։

Սէրի ու սեռական զգացումներու բարձր ներշնչումով մը օժտուած մեր ժողովուրդը, այդ զգայնութիւններուն սաստիկ հանգամանքովը խմորուած զաւակներ է որ կ'արգասաւորէ միշտ, որոնք բուռն թափով մը կը զգան զանոնք։

Ատոր արդիւնքը եղած է որ, անոնք քիչ մը ուժով եռանդով մշակեն իրենց ներսը խայտացող ու զիրենք վրդովող այդ զգացումները։

Բայց որովհետեւ մեր ընկերային կազմակերպութիւնները անա՛նկ մը սարքուած են որ, ատոնց ենթակաները չե՛ն կրնար կանուխէն բնօրինա՛ւորապէս յագեցում տալ ու մարեցնել իրենց ներսը վրթկող կեանքի ու հոգիի այդ անդիմադրելի թելադրանքները ու բնազդները, անոնք կը ստիպուին ապօրէ՛ն միջոցներով զգաստացնել կիրքը՝ որ կը խողտացնէ ու կը քերէ իրենց հոգին։

Վտանգաւոր անզգուշութեամբ մը՝ գործուած արարքին մասին, կիրքի յագեցումի այդ միջոցը մեր տղոցմէ շատերուն քովը կատարեալ մոլութիւն մը դարձած է ասօր, որ տիրապետող երեւոյթով մը կը սաւառնի ամէն կողմ, շատերու վրայ, մեր վարժարաններուն մէջը։

Նոյն բանը նաեւ մեր աղջիկներուն քո՛վ ալ, յաճախ արտասովոր երեւոյթներով չեշտուած։

Պէտք չի կայ հոս շեշտելու թէ, ո՛ր աստիճան մեծ է այդ մոլութեան հետեւանքը, անոր ենթականերուն վրայ, և ո՛ր աստիճան ահաւոր ու քստմնելի՝ անոր մշակումը։

Եւ սակայն անոր գոյութիւնը, մեր վարժարաններուն մէջը, իրականութիւն է, յաճախ իր ամէնէն տարածուն ու ահաբեկիչ երեւոյթներովը։

Ան՛ բոյն դրած է, ու կը մշակուի, որովհետեւ զայն կասեցնելու միջոցները չարաչար կը պակսին։

Ու հո՛ս է որ կը ցցուի մեծ նշանակութիւնը բժիշկի մը գոյութեան, կամ գո՛նէ հսկողութեան, այդ վարժարաններուն վրայ։

Որովհետեւ, բժիշկն է որ, իր սրատես ու խորաղնին աչքովը, պիտի կրնայ անմիջապէս նշմարել ախտի մը ծագիլը անինքնագիտակ պատանիի մը քովը, ու պիտի ջանայ, երբ իր մտերիմը, երբ մէկը՝ որ բաց կերպով կրնայ խօսիլ ամէն բան, ցոյց տալ իր ընթացքին ահաւորութիւնը, խոստովանցնել զայն, երբ կը խուսափի, փաստերով ապացուցանել իր մոլութեան ախտանիշները, ու զայն ետ կեցնել, անոր ծաղկումի առաջին քայլերուն, ե՛րբ մինակ հնարաւոր կը դառնայ ջանքը, ու գործը գործէն անցնելէն ետքը, ամէն բան ապարդիւն ու ջանքերը անպտուղ կը մնան։

Նո՛յն բանը, ախտերու բոլո՛ր զանազանութիւններուն համար, քանի որ, նորէ՛ն, բժիշկն է որ, մօտէն ուսումնասիրելով տղան, ու հետեւելով անոր կեանքի առօրեայ երեւոյթներուն, պիտի կրնայ վեր հանել քօղին տակը ծածկուած վտանգի մը նշանը, ու պիտի ջանայ զայն անհետացնել, ապաքինելու համար թէ՛ ենթական, և թէ՛ զանոնք, որոնք անկէ վարակուելու սպառնալիքին տակը կը գտնուին, ու օր մը չէ՛ օր մը, անպատճառ զոհ դառնալու սահմանուած են անոր։

Բժիշկն է որ, նորէ՛ն, երբ նշմարէ վտանգին անկասելի երեւոյթը, պիտի կրնայ ուրիշները փրկելու բարերար գործը կատարել, անջատելով զա՛յն՝ որ զոհն է ո՛և է անբուժելի ախտի մը, բան մը որ հազուագիւտ չէ՛ մեր վարժարաններուն մէջը։

×

Եւ սակայն, անտեսուած տարր մըն է, աս մե՛ծապէս կարեւոր խնդիրը, որուն բացակայութեան երեսէն՝ քիչ աւերներ չէ՛ որ կը գործուին։

Պէտք է որ միանգամ ընդ միշտ ընդունուի անսահման կարեւորութիւնը, ու պէտք է, վտանգէն առաջ, ուշադրութիւնները դառնա՛ն վերջապէս աս կողմ, — անոնց կողմէ՝ որոնց կ'իյնայ գործը, — ճակատագրական այդ զոհերու բաղդին մասնակից չըլլալու համար հոգիները բազմաթիւ ու յուսատու կեանքերու, որոնք պէտք չէ՛ որ անգութ զոհագործութեան մը տարաբաղդ նախազները ըլլան։

Մ՛ղք է այդ կեանքերուն։

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ

Դ. Ս. — Սեւարտելէ ետքը խօսքս, կը մղուիմ, — չի կրնալով մեկնել գործերու տիրող դրութիւնը, — հարցնելու կ'ընդունի՛ն, — անոնք՝ որոնք պաշտօնեաներն են այդ գործին հսկողութեան, — վաւերականութիւնը աս իրաւութեան։ Եւ եթէ այո՛, ինչո՞ւ չէ մտածած և չմտածեր անոր վրայ։ Եթէ անոնք կ'ուզեն մասին աղութիւններով արդարացնել իրենց ա՛նչափ մէկ վնասաբեր անտարբերութիւնը, է՜հ, թո՛ղ իրե՛նց ըլլայ իրենց անուանական գոյութեան շուքը, երբ չեն կրնար կարգադրել ամէնէ՛ն տարրական գործ մը, որ առաջնակարգ ու գերազանց կարեւորութիւն ունի, քան ո՛և է ուրիշ բան։

Չմոռնամ աւելցնել նաեւ որ, ուշադրութեան պզտիկ բաժին մը իսկ կարելի չէ՛ յատկացնել, Ուսումնական Խորհուրդին կողմէ սահմանուած բժշկական անուանական գոյութեան մը, որուն ներկայութիւնը կ'ուզեն մխիթարուիլ շատերը, երբ պէտք կ'ըլլայ անդրադառնալու աս հարցին։

Շուքով չէ՛ վստահօրէն, որ պիտի կրնայ իրագործուիլ ան դերը՝ որուն կ'ակնարկեմ։

Ե. Ա.

ՔԼԱՐԴԻԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐ ԱՆՈՒՆԻՆ ՀՆՉՈՒՄԸ

Խաղաղութեան գաղափարականին բարերար ազդեցութենէն ներշնչուած, Անգլիոյ և Ֆրանսայի մերձեցումը ծանօթ խրախուսութիւն մըն է Մանզումէի ընթերցողներուն. այս երեւոյթը՝ անցնելով քաղաքականին սահմանը՝ թեւակոխած է նաեւ գրագէտներու աշխարհին մէջ. և ահա՛, մեծամեծ ակադեմական Ժիւլ Քլարդի՝ գնահատելի նախաձեռնութիւնը կ'ունենայ հրաւէր կարդալու իր բնավայրին ամէն դասակարգի մտքի աշխատաւորներուն կոչունք մը սարքելու՝ ի պատիւ իրենց անգլիացի եղբայրակիցներուն, ինչպէս ըրին նոյն երկու ազգերու Առեւտրական Սենեակները ու Խորհրդարանի անդամները։

Դիտաւորութիւնս է, վեր հանելով հանդերձ անգլիական մամուլին մէջ այս գովելի նախաձեռնութեան առթած համակրալիր շարժումը, փափաքս է վերյուշումը ընել, հետեւելով դէպքին՝ որուն տեղի տուած է այդ թանկագին գաղափարը յղացող վերոյիշեալ հռչակաւոր Քլարդիի անունին վերջին վանկին հնչումը։ Եւ արդարեւ Claretie՝ ըստ քերականական օրէնքին՝ աւելի բանաւոր է Քլարսի կարդալ՝ քան Քլարդի։ Այս կէտը զբաղեցուցած ըլլալով Գաբրիէլ Մարիս անուն բանաստեղծ մը մ...ը, այս վերջինը յատուկ գրասանակ նամակը կը դրկէ համբաւաւոր ակադեմականին՝ խնդրելով որ բարեհաճի որոշել իր անունին ստոյգ (ըստ իրեն) մէկ հնչումը։

Ապահով ըլլալով որ թէ այդ նամակը և թէ Քլարդիի տուած պատասխանը՝ իրենց վարպետ և սրամիտ բացատրութիւններովը՝ հաճելի ժամանց մը պիտի հայթայթած ըլլան մեր ֆրանսագէտ ընթերցողներուն, ստորեւ կը ներկայացնեմ այդ երկու գողտրիկ ոտանաւոր թղթակցութիւնները.

A M. JULES CLARETIE
DE L'ACADÉMIE FRANÇAISE

Grand administrateur de notre Comédie, (*)
Illustre philosophe et grand historien,
Reçois ces pauvres vers qu'ici je te dédie;
Bien qu'il n'y passe, hélas! nul souffle aérien,
D'ailleurs fort peu d'auteurs arrivés au pinacle
Vont rejoindre à leur tour votre corps immotel . . .
N'importe; — on peut lever un coin du tabernacle
Et, dans être grand-prêtre, aimer, de loin, l'autel . . .
Je viens te demander si ton nom, Claretie,
Doit noblement rimer avec libre Helvétie
Ou pythie; or, j'ai cru de bonne foi toujours
—Excuse moi; souvent je fais des calembours—
Qu'il se termine en *si* comme un air de Musique . . .
Maître, daigne répondre à l'obscur soussigné
Qui t'admire au moral s'il t'ignore au phisique:
Got (**) prononce-t-il *ti* sans en être indigné?

GABRIEL MARIS

A M. GABRIEL MARIS

Ce n'est pas avec Helvétie,
Poète, que rime mon nom:
Ce n'est pas avec Béotie;
Non, certes, non, mille fois non.
Vous dites: Est-ce avec pythie
C'est ambitieux; mais pardon,
Votre pièce donne le ton
Et je rime avec sympathie.

JULES CLARETIE

Ե. Ռ.

(*) Ժիւլ Քլարդի միանգամայն վարիչն է Քոմէտի-Ֆրանսէզի՝ որ աշխարհիս առաջին թատրոնն է։

(**) Հռչակաւոր դերասան, անդամ Գոմէտի Ֆրանսէզի։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՋԷՆԸՆԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ. — Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ Իրաւարարութեան դաշնագրին կնքման ամէնէն աւելի շատ աշխատող համբաւանօթ Մ. Տ'Էթուռնէլ տը Քոնսթան հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Բարիզեան թերթի մը մէջ. —

«Կը հարցնեմ թէ, այո՛ կամ ո՛չ, կարելի՞ է արդեօք համահաճ հաւանութեամբ Անգլիոյ չափ մը դնել մեր (Ֆրանսայի) նաւային ծախքերուն, թէ ընդհակառակը պէտք է թողուլ որ երկարի այն հսկայ թիւրիմացութիւնը որ ամէն տարի կ'աւելցնէ նոյն բեռներուն ծանրութիւնը։

«Ես կը կարծեմ թէ պիտի կրնանք դադրեցնել այս թիւրիմացութիւնը եթէ ուզենք։

«Ամէն մարդ գիտէ երկու երկիրներուն ալ տրամադրութիւնները. անոնք կը յայտնուին այն մերձեցման մտերմութիւններուն մէջ որոնք իրարու կը յաջորդեն հետզհետէ նշանակալից արագութեամբ, ինչպէս կը տեսնենք։ Ֆրանսա և Անգլիա, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի միւս բոլոր Տէրութիւնները,

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 251

Կնճռոտ Հանգոյց Մը

ՎԷՊ
ՏՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

Վարժուհիին համար սակայն բոլորովին երկրորդական էին Շարամոլներու արկածները, սուգերն ու իրարանցումները. խեղճ կինը աշխարհք տեսնելու, Բարիզի հաճոյքները վայելելու տենչով փութացած էր ֆրանսական ոստանը, ուր հազիւ ոտք կոխած դժբախտ եռաբանները սկսած էին պարզուիլ, իրարմէ եղեռնական, իրարմէ ցաւալի ու սրտաճմլիկ պարագաներու մէջ։ Արդարեւ Մելինէի ընտանիքին վերաբերող ո՛ և է դէպք չէր կրնար անտարբեր թողուլ վարժուհին, բայց վերջապէս Բարիզ մտած օրէն իսկ ասանկ տառապանքներով հալ ու մաշ ըլլալն ալ հաճելի բան մը չէր թուեր իրեն։

Տասնըհինգ օրուան մօտեցած էր իրենց Բարիզ գալը, և այսչափ օրուան մէջ ժամ մը զուարթ անցուցած չէր տիկ. Փառանձ որ ամուսնոյն հետ իսկ երկու խօսք փոխանակելու կը քաշուէր, նկատողութեան առնելով որ իր ասպնջականները տիկ. և օր. Շարամոլ էրիկ մարդ չունէին և տան մէջ ամուսնոյն հետ իր մտերմաբար տեսակցիլը՝ փափկանկատութեան հակառակ պիտի ըլլար քիչ մը և երկու կիներ գուցէ պիտի զլացէին ու չմարսէին իսկ։

Գուլըվառ տէզ'Իթալիէնի ամէնէն բանուկ ու պատուաւոր պողոտան, ուր կը բնակէին Շարամոլները, բանտ մը դարձած էր վարժուհիին համար, որ ո՛չ բնակարանին ճոխութենէն, ո՛չ տեսարանին չքնաղութենէն ու ո՛չ ալ զինք շրջապատող պերճանքէն հաճոյք կը զգար, քանի որ անոնց և ոչ մէկը կրնար վայելել, և պահ մը գանգատի բառ մը իսկ չէր հաներ բերնէն միշտ սպասելով լաւագոյն ապագայի մը։

Իրիկուն մը՝ երբ սուգի առաջին տպաւորութիւնները փարատած էին ու Շարամոլի գործերուն ընդհանուր վարչութիւնը Սեփոնի յանձնուած էր, երկու ամուսիններ կէս գիշերին՝ իրենց սենեակին առանձնացան ու Միանձին սիկառ մը ծխելով,

—Ի՛նչ պիտի ընեմ, Փառանձ, ըսաւ, այսչափ մեծ գործ մը կառավարելու համար իմ խելքս չի բաւեր։

—Աստուած մեծ է, պատասխանեց վարժուհին ամուսինը քաջալերելով, գործը ինքզինք կը կառավարէ, ես ալ կ'օգնեմ, տիկինն ու օրիորդն ալ կը հսկեն, հինէն հարիւր անգամ աղէկ կ'ըլլայ. Շարամո՞լը ինչ է եղեր, չտեսա՞ս, անառակ սրիկային մէկը, որ բնաւ գործի վրայ չի խորհիր եղեր։

—Անանկ մ'ըսեր, Փառանձ, յարեց նախկին ոսկերիչը մտահոգութեամբ, թէեւ անառակ, հաճոյամոլ, սրիկայ, բայց մարդը միլիոններ վաստկեր է։

Միանձին թէեւ մէկ կողմէն կ'ուրախանար այսչափ մեծ գործի մը վարչութիւնը ստանձնած ըլլալուն համար, սակայն միւս կողմէ ալ կը վախնար որ ձախաւերութեամբ անդարմանելի սխալ մը կը գործէր ու Օր. Շարամոլի առջեւ շահած վարկն ու վստահութիւնն ալ կը կորսնցնէր, ինչ որ ամենամեծ դժբախտութիւն էր իրեն համար։ Նախկին ոսկերիչը այս առթիւ անել կացութեան մէջ էր ու ամուսնոյն խորհրդակցութեան դիմած էր՝ անոր դատողութիւններէն օգտուելու համար, ու հիմա վարժուհիին ներշնչած քաջալերական տեսութիւններէն ոգեւորուած,

—Իրա՞ւ կ'ըսես, Փառա՛նձ, հարցուց, կը հաւատա՞ս որ Միանձի Սեփոնը ասանկ միլիոններով դրամագլուխ ունեցող գործ մը կառավարէ։

—Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեց վարժուհին, պիտի տեսնաս որ Աստուած դեռ ինչե՛ր պիտի ընէ մեզի։

Երկու ամուսիններ իրենց խօսակցութիւնը Մելինէի վրայ կեդրոնացուցին, և վարժուհին որ Բարիզ գալէն ի վեր հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր անոր,

—Սեփոնիկ, ըսաւ ձայնը ցածցնելով, Բարիզ գալէն ի վեր Մելինէն բոլորովին փոխուած է գիտե՞ս։

—Գիտեմ, պատասխանեց ոսկերիչը հաստատական նշանով մը. միշտ մտածկոտ է և կը վախնամ որ առողջութիւնը վնասուի։

—Արդեօք գաղտնիք մը ունի, յարեց վարժուհին։

—Չեմ գիտեր, բայց հոգը վիշտէն տարբեր բան մը ունենալու է, որ տիկինն ալ գաղտնի պահել կ'ուզէ։

—Սիրարփիով ալ այնչափ չզբաղիր, առաջ օրուան մեծ մասը անոր քով կ'անցընէր, հիմա առտու իրիկուն քիչ մը գիրկը կ'առնէ ու կարծես լալը կուգայ աղջկանը երեսը նայելուն։

—Ի՞նչ կրնայ ըլլալ, հարցուց Սեփոն։

—Արդեօք նշանուելու միտք ունի, ըսաւ վարժուհին։

Երկու ամուսիններն ալ մտածել սկսան. Մելինէի ամուսնութիւնը աղէտ մ'էր իրենց համար. օրիորդին բարեսրտութիւնը թէեւ անսահման էր, բայց երբ կեանքի ընկեր մը գտնէր արդեօք պիտի պահէ՞ր նոյն բարի տրամադրութիւնները իրենց նկատմամբ և կամ ամուսինը պիտի ներէ՞ր Մելինէի որ շարունակ բարիք կամենար իրենց։

—Չեմ կարծեր որ ամուսնանալ անցնի մտքէն, յարեց Սեփոն, ուրիշ բան մը, ծանր մտմտուք մ'է որ կը դառնայ օրիորդին գլխուն մէջ և քանի որ մենէ ծածուկ պահել կ'ուզէ, պէտք չէ որ հասկնալու համար ետեւէն իյնանք։

—Իրաւունք ունիս, ըսաւ վարժուհին, բայց մեզի՛ հետ այսչափ մօտէ կապ ունեցող խնդիրի մը համար չենք կրնար անտարբեր գտնուիլ։

Վարժուհին սակայն օրիորդին մասնաւորութեանը չափ ալ իր անմխիթար կացութեանը վրայ խորհրդակցիլ ուզելով,

—Շատ աղէկ, Մելինէի վրայ չխորհինք, մենք ի՛նչ պիտի ըլլանք Սեփոնիկ, ըսաւ, ասիկա ինչո՞ւս Բարիզ գալն է, եկած օրս հեղ մը ներս մտայ տունէն ալ փնկէ ետք բան չտեսայ. ինչ ընելու եկայ հոս, իմ տունս ի՛նչ ունէր որ ձգեցի եկայ։

—Զարմանալի բաներ կը խօսիս Փառանձ, ըսաւ Միանձին ծիծաղելով, մեր ուզելո՞վը եկանք, Օրիորդը ասանկ ուզեց ասանկ ըրինք, կրնայի՞նք անոր հրամանէն դուրս ելլալ, ինձմէ աղէկ կը հասնի քու խելքդ աս բաներուն։

—Երկու շաբաթ է աս, առտու իրիկուն սուգ, լաց, ողբ, ալ հոգիս բերանս եկաւ, օր մը չեմ կրնար չորս կողմս նայիլ, ուրախանալ։ Եթէ ամէն Բարիզ եկող ընտանիք իմ վիճակիս մատնուած ըլլար, չեմ կարծեր որ կին մը իսկ բնակիլ ուզէր Բարիզի մէջ։

—Վաղը, անգամ մը որ սուգին քառասունքը լրանայ ու օրիորդին հետ դուրս ելլենք, այն ատեն ասոնց ամէնքը պիտի մոռնաս, ըսաւ Սեփոն, ի՛նչ ընենք, հիմա կարելի՞ բան է որ մենք մեզի պտոյտներ ընելու ելլենք երբ անդին մեր բարերարները սուգի մէջ են։ Բայց ինչպէս դուն ալ կը տեսնես, առջի օրերուն պէս չեն մնացած տիկինն ալ օրիորդն ալ, օր աւուր կը թեթեւնայ սուգերնին ու մէկ քանի օր վերջ կամաց կամաց պիտի սկսին իրենց հարստութեանը վայելող կեանք մը ապրելու, այն ատեն պիտի տեսնաս թէ ի՛նչ կ'արժէ Բարիզի հարուստներուն կեանքը։

(Շարունակելի)

յօգնած են իրենց նաւային ծախքերուն չափազանցութեներն։ Անգլիա՝ Թերեւս Ֆրանսայէն ա՛լ աւելի, որովհետեւ Անգլիա մեզմէ շատ աւելի կը նեղուի անդրծովեան մրցումէն, եւ Թրանսվալի պատերազմին հաշուեյարդարութիւնը տակաւին ծանր կը կշռէ անոր ուսերուն վրայ։ Կը տեսնէ վտանգուիլը իր դրամական աղբիւրներուն, եւ բեռներուն ալ չասնալը։

«Ուրեմն, երբեք դիւանագէտ ըլլալու պէտք չկայ հասկնալու համար թէ եկած է վայրկեանը, Էռնստի ինչպէս նաեւ Բարիզի մէջ, համաձայնելու, երկուստեք չափաւորելու համար այն բեռները որոնք փոխադարձաբար կը տկարացնեն մեզ պարապ տեղը։

«Արդ, որո՞նք են երկու կառավարութիւններուն տրամադրութիւնները։

«Մ. Տէլքասէ, իր պաշտօնարանին ելմտացոյցի վիճաբանութեան պահուն պարզեց իր միտքը. յայտարարեց թէ՝ ուրախ պիտի ըլլանք եթէ տեսնենք Անգլիան որ մեզի հետ չափաւորութեան ճամբուն մէջ կը մտնէ։ Նոյն իսկ հարկ եղածէն աւելի առաջ տարաւ իր յայտարարութիւնները, — ինչ որ տկարացուց քիչ մը անոնց սահմանը, — որովհետեւ ընդհանուր չափաւորութեան մը վրայ խօսեցաւ, ո՛չ թէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մասնաւոր չափաւորութեան վրայ։

«Բայց սա՛ կէտը ճիշդ է որ ֆրանսական կառավարութիւնը կը փափաքի չափաւորել իր զինուորական ծախքերը, եւ ի հարկին նաեւ, իր նաւային ծախքերը։

«Աղէ՛կ, կը պատասխանուի, բայց Ռուսիա՞ն։

«Ռուսիան ա՛լ աւելի կտրուկ յայտարարութիւններ ըրաւ ասկէց վեց տարի առաջ, երբ 1898ին հրաւէր կարդաց նախ «Զէնըզկէցութիւն» կոչուած դեսպանախորհուրդի մը, յայտարարելով թէ զինեալ խաղաղութեան ծախքերուն աճումը անտանելի կը դառնար։ Եւ եթէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդը չկրցաւ բուն խնդրոյն մօտենալ եւ բաղձանքներ միայն յայտնեց, եթէ բաւականացաւ միայն գործնական արդիւնքի մը, նախապէս իրաւարարութեան կազմակերպութեան յանգիլ, ճշմարիտ է դարձեալ թէ Ռուսիոյ դիտաւորութիւնները կասկածէ վեր էին։

«Կը մնայ Անգլիան։

«Մեր պաշտօնակիցը, երեսփոխան Մ. Ցընի Քօշէն, իրաւարարութեան հացկերոյթին իր սրամիտ ճառախօսութեան մէջ կրկնեց սա՛ հռչակաւոր խօսքը. «Տեա՛րք Անգլիացիք, առաջին անգամ դուք քաշեցէ՛ք։»

«Եւ այսպէս, անգամ մը եւս, բուն խնդրոյն լուծումը Թողլով աւանդական ամուլ պահանջումը կ'ընենք։

«Հարկ չկայ պահանջել Անգլիացիներէն որ առաջին անգամ իրենք քաշեն նաւային ծախքերու նուազման հրթիռը։ Արդէն քաշեցին անոնք։

«Մենք ենք որ չուզեցինք տեսնել եւ ոչ ալ լսել։ Եւ չիտակը ըսելով, ասիկա աւելի դիւրին է, որովհետեւ բան մը չտեսնելուն եւ բան մը չլսելուն հետեւանքը կ'ըլլայ բան մը չընել, եւ ասիկա սխալ հասկցուած քաղաքականութիւն մըն է։

«Կը թողունք որ ապագային համար հարթուին բոլոր դժուարութիւնները, անտես կ'ընենք վտանգը, ձանձրոյթը, վնասը, բաւական է որ ներկային մէջ գործ, խնդիր չունենանք։

«Անգլիոյ ծովային գործոց նախարար Լորտ Կօշըն, 1899 մարտ ամսուն, Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդէն առաջ, կը յայտարարէր թէ Անգլիա պատրաստ է յետաձգել մեզի ծանօթ հռչակաւոր նաւային ծրագրին գործադրութիւնը, եթէ սակայն ուրիշ Տէրութիւններ ալ նոյն տրամադրութիւնները յայտնէին։

«Ի՞նչ պատասխան ընդունեց ա՛յսպիսի յայտարարութիւն մը, որ պաշտօնապէս եղաւ Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Ի՜նչ բանակցութիւններու դուռ բացաւ ասիկա։ Ո՛ր Դեղին Տետրակը հրատարակուեցաւ ֆրանսական կառավարութեան կողմէ։

«Ոչինչ։

«Այդ յայտարարութիւնը մեռեալ տառ մնաց։ Վերջերս միայն այս մասին քիչ մը խօսուեցաւ, ա՛յն ալ խեղաթիւրուելով, կարեւորութիւնը կասկածի տակ ձգուելով։

«Եւ սակայն ծախքերուն աճման վտանգը ա՛յնքան ակներեւ էր որ այս յայտարարութիւնը նորէն ձեռք առնուեցաւ, կրկնուեցաւ, պաշտօնապէս։

«Ա՛յն ատեն ի՞նչ պատասխան տրուեցաւ Ֆրանսայի կողմէն։ Միշտ ոչինչ։ Ա՛յն աստիճան որ Մ. Էրնօլտ Ֆօրսթըր, այսօր պատերազմական նախարար, կրցաւ երկու անգամ հրապարակաւ յայտարարել թէ Անգլիոյ առաջարկութիւնը չընդունուեցաւ, եւ հետեւաբար նաւային ծախքերու չափաւորութեան խնդիրը հիմա այլ եւս իրմէ (Անգլիայէն) միայն կախում ունի։

«Անցեալ ամառ, ֆրանսացի երեսփոխաններուն Լոնտոն այցելութեան ժամանակ, Անգլիացիք չծածկեցին իրենց զգացումը։

«Դուք չէք համարձակիր լուծել ու եւ է խնդիր», կ'ըսէին պաշտօնակիցք պաշտօնակից, ընտանեկան խօսակցութեանց մէջէն, որոնք շատ չուտով հաստատուեցան։

«Եւ նոյն իսկ Մր. Չէմպըլէն հաստատեց թէ Ֆրանսա չուզեց ականջ կախել անգլիական կառավարութեան թելադրութիւններուն։ Ինքնաբերաբար հաստատեց Մր. Կօշըն խօսքերը։ «Մենք միշտ պատրաստ ենք չափաւորելու մեր նաւային ծախքերը, եթէ միւս մեծ Պետութիւնները ուզեն հաւանիլ ասոր մեզի պէս։» Բաց նամակով մը անմիջապէս այս տրամադրութիւնները ի վեր հանեցի մեր արտաքին գործոց նախարարին։ Ի՞նչ պատասխան տուաւ։ Իր պաշտօնարանին Թղթակցութեան մէջ երազատեսի տեղ դրուեցայ ես։

«Այսպէս մենք կը յամառինք չլսել ըսուածները, կրկնուածները։ Ասկէց զատ, այս անհաւատալի կացութեան ծաղրելի կողմը ա՛յն է որ մենք միս մինակ չափաւորած ենք մեր սպառազինութիւնները. արտաքին գործոց նախարարին վերջին յայտարարութեանէն կ'երեւի ասիկա. չափաւորած ենք լռիկ մնջիկ, առանց համաձայնելու Անգլիոյ հետ, որ կ'ուզէր ան ալ չափ դնել անոնց։ Եւ այս գեղեցիկ վերապահումին արդիւնքը ա՛յն է որ Անգլիա կը շարունակէ կէտ առ կէտ գործադրել իր նաւային ծրագիրը։ Այնպէս որ մենք կորսնցուցինք մեր չափաւորութեան շահը։ Թողուցինք՝ որ Անգլիա ակամայ աւելցնէ իր ծախքերը, և—ինչ որ աւելի ծանր է — անուղղակի կերպով մղեցինք անդրծովեան Պետութիւնները, Միացեալ Նահանգները, Ճաբոնը, եւն. նոյնը ընելու։ Եւ մենք ետ մնացինք։

«1898ին, Անգլիոյ նաւային ծախքերը մերիններուն կրկնապատիկն էին, այսօր գրեթէ եռապատիկին կը հասնին։

«1898ին, մենք կը ծախսէինք 300 միլիոն ֆր., Անգլիացիք՝ 600։ 1903ին, մենք կը ծախսենք 350 միլիոն եւ Անգլիացիք 900էն աւելի։

«Ի՞նչ պէտք է խորհիլ այս երկու կառավարութիւններուն վրայ, որոնք նոյնը կը մտածեն, որ նոյն եռանդուն փափաքը ունին համաձայնելու եւ կը հռչակեն այդ փափաքը, այլ սակայն իրենց փոխադարձ դիտաւորութիւններուն անտեղեակ են։

«Պէտք է սակայն վերջ մը տալ Թիւրիմացութեան, պէտք է որ Ֆրանսա եւ Անգլիա հասկնան որ, եթէ երկուքէն մին չի կրնար սկսիլ առանձինն, կրնան քիչ մը բարի կամեցողութեամբ երկուքն ալ միասին սկսիլ.

«ՏԻԷԹՈՒՌՆԷԼ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆ»

*** Ֆրանսացի երեսփոխանին այս տողերը գրուած էին արդէն, երբ Անգլիոյ Ծովային Նախարարութիւնը պաշտօնապէս ծանոյց թէ Մեծն Բրիտանիա իր նաւային զօրութեան վրայ պատկառելի յաւելում մը ըրաւ գնելով ի հաշիւ Չիլիի Անգլիոյ մէջ շինուած երկու հզօր զրահաւորները Քոնսթիթիւշըն եւ Լիպերթաս, 1 միլիոն 875,080 անգլ. ոսկիի։ Անցեալ Փետր.ին Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարուեցաւ թէ Անգլիա չուզեր 2 միլիոն 200,000 ոսկիի գնել զանոնք, բայց անկէց ի վեր զեղչուած ըլլալով գինը հարկ տեսնուեր է առիթը չփախցնել եւ շահաւէտ սակարկութիւնը ի գլուխ հանել։ Ճաբոն պիտի գնէր այդ մարտանաւերը, բայց Անգլիա միջամտելով, գործը կանուխէն եփեց եւ իր ջուրերէն չհեռացուց այդ պատերազմական կարեւոր գործիքները։ Անուանները պիտի փոխուին։ Թէեւ տարբեր նաւարաններու մէջ շինուած են, սակայն ամէն կերպով իրարու կը նմանին։ Խոշորութեան մասին ամէնէն զօրեղագէս շինուած կռուող ումերէն են, որոնք երբեք գոյութիւն ունին նաւատորմիղներու մէջ։ Ամերիկեան նաւատորմին մէջ միայն կը գտնուի ասոնց հաւասար կամ քիչ մը աւելի զօրաւոր մարտանաւ որ միեւնոյն ժամանակ ռումբերու ահագին քանակութիւն մը արձակէ Թշնամի նաւերուն վրայ։ Իւրաքանչիւրը 500 լիպրա ծանրութեամբ 12 խոշոր ռումբ, եւ 200 լիպրա ծանրութեամբ ուրիշ 49 ռումբ — ընդ ամէնը 15,800 լիպրա — կրնայ արձակել մէկ վայրկեանի մէջ։ Իւրաքանչիւրը ունի 11,800 տարողութիւն։ Չիլիի կառավարութիւնը այս զրահաւորներու շինութիւնը ապսպրեց 1902 Փետրուարին, պայմանաւ որ շինութիւնը աւարտի 18 ամիսէն։ Չիլի այդ պահուն սահմանագլխի մեծ խնդիր մը ունէր Արժանթինի Հանրապետութեան հետ, եւ պատերազմի երկիւղներն ծանր էին։ Բայց յետոյ խնդիրը Անգլիոյ Էտուարտ Թագաւորին իրաւարարութեան յանձնուելով, կարգադրուեցաւ, եւ կնքուած Պայմանագրութեան յօդուածներէն մին ալ կը տրամադրէր որ շինուելիք մարտանաւերը պէտք է ուրիշ Տէրութեան մը ծախուէին։ Անցեալ տարի Ցնվ.ին ծով իջուցուեցան երկու մարտանաւերը։ Շինութեան միջոցին մեծ ուշադրութիւն եղած է որ զրահաւորները դիմանան Թորփիլանաւերու յարձակման ա՛յնքան հզօր Թնդանօթներ ունին որ, եթէ անգամ մը ջուրին երեսը ելնեն եւ Թշնամի ընդծովեաները կամ Թորփիլանաւերը երեւին, այս վերջիններուն փախչիլը անկարելի է, գտնուած տեղերնին պիտի ընկղմին այս երկու նոր հսկաներուն Թնդանօթներուն տակ, որովհետեւ ամէնէն պզտիկ Թնդանօթը կրնայ մէկ վայրկեանի մէջ արձակել 280 հարուած 14 լիպրանոց, 112 հարուած 6 լիպրանոց, 1200 հարուած 11 լիպրանոց, եւ 2000 բազմահարուածեան հրացանի գնտակ։ Զրահաւորներուն պաշտպանողական յատկութիւնն ալ առաջին կարգի է. 3 ոտնաչափ 6 ինչէզ զրահ ունին բերան գծէն վեր իսկ վարը 4 ոտնաչափ 6 ինչէզ ամբողջ տարածութեան վրայ։ Մեքենաներուն եւ կաթսաներուն կողմը զրահներուն հաստութիւնն է 7 ինչէզ։ Կեդրոնական մասը պաշտպանող զրահապատ աշտարակներուն հաստութիւնն է 7 ինչէզ։ Իւրաքանչիւրը երկու խոշոր Թօրփիլ նետելու։ Իւրաքանչիւրին երկայնութիւնն է 436 ոտք, լայնութիւնը 71 ոտք, ջուրէն վար խորութիւնը 24 ոտք է միայն, այս պատճառաւ ասոնք շատ յարմար են ծովեզերեայ պաշտպանութիւններու, գետերու դէպ ի բերաններ ալ կրնան առաջ երթալ եւ Թշնամին զարնել, ընդծովեայ մարտանաւերուն դէմ գնող առաջին կարգի գործիքներ են։ Իւրաքանչիւրին մէջ յարմար եւ հանգստաւէտ տեղ կայ 700 սպայի եւ նաւաստիի համար։ Մինչեւ 12,000 ծովային մղոն կրնան ճամբորդել առանց ածուխ առնելու։ Մեքենաները 12,500 ձիու ույժ ունին։ Մէկ մի մարտանաւի մէջ կան 900 լապտեր, ինչպէս նաեւ հինգ խոշոր ելեկտրական ցոլացուցիչներ։ Հաշիւ եղած է որ 3 մղոն հեռուէն իր Թնդանօթները կրնան ծակել ամերիկեան մարտանաւերուն 11 ինչէզ Թանձրութեամբ Քրուբեան զրահները։ Ամերիկեանները օրինակ կը բերենք, որովհետեւ զրահի հաստութեան մասին անոնք գերազանց են։

ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.—Կը յիշուի թէ Անգլիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ գարեջուրով Թունաւորման դէպքեր պատահած էին, եւ Երեսփ. Ժողովին մէջ այս առթիւ երկար բարակ վիճաբանութիւններ եղած է։ Կազմուած Արքայական Յանձնաժողովը իր Տեղեկագիրը մատոյց ձեռնհաս Պաշտօնարանին, եւ որմէ կը տեսնուի թէ չարիքը ո՛րքան մեծ համեմատութիւններ ունի եղեր Նթադրուածէն իսկ աւելի։ Մանչէսթրի մէջ միայն վարակուողներուն Թիւը 2000 եղած է, ուրիշ տեղեր ա՛լ աւելի։ Ամէնէն շատ վնասուողները եղած են Լանքաշայր եւ Հիւսիսային Սթէֆօրտշայր։ Վարակուողներուն ստուար մեծամասնութիւնը ազէկցեր է, բայց 70 հոգի մեռեր են գարեջուրին մէջ գործածուած զառնիկին հետեւանքով։ Քննութիւնը ապացուցած է որ գարեջուրի պատրաստութեան շաքարին մէջ չափէն աւելի զառնիկ (արսէնիք) խառնուեր է անհոգութեամբ։ Մինչեւ իսկ գարեջուրի խմորին մէջ զառնիկ խառնուած ըլլալու դէպք մը երեւան եկեր է քննութենէն։ Տեղեկագիրը Թոյնին ախտաբանական երեւոյթները նկարագրելէ վերջ, ինչ արգելիչ միջոցներ կը Թելադրէ։ Բայց քանի մը պարագաներու մէջ քննութիւնը կը ցուցնէ թէ Թունաւորման ուղղակի պատճառը եղած է գարեջուրի չափազանց գործածութիւնը։ Տեղեկագիրը կը յանձնարարէ որ Քաղաքապետական իշխանութիւնք եւ առողջապահական քննիչները մեծ ուշադրութիւն ընծայեն այս խնդրոյն, որ հանրային առողջութեան հետ կապակցութիւն ունի, եւ չԹոյլատրել որ մէկ գալոնի մէջ մէկ ցորենին մէկ հարիւրերորդ մասէն աւելի զառնիկ գտնուի։

ՌԸՆԱՆԻ ԿԱՐԾԻՔԸ ՊՕՍԻՒԷԻ ՎՐԱՅ.—Անցեալ շաբթու բարիզեան մամուլին մէջ հրատարակուեցաւ անտիպ նամակ մը, որուն մէջ Ռընան իր կարծիքը կը յայտնէ Պօսիւէի վրայ, որ բարձր միտք մը համարուած է մանաւանդ ա՛յնպիսիներուն կողմէ ալ, որ զայն կարդալու քաջութիւնը ունեցած չեն երբեք եւ նախամեծար համարած են ուրիշներուն դատողութեամբ խօսիլ քան իրենք իրենց դատաստան մը ընել։ Ռընան իր քննական կարծիքներուն մէջ չափաւորութիւնը սիրող մարդ մըն է։ Եթէ փոխանակ նամակ գրելու պարտաւորուէր իր դատաստանը ընել հրապարակութեան սահմանուած գրութիւն մը մէջ, անշուշտ նոյն բանը պիտի ըսէր, բայց ի՛նչ չափաւորութիւն, ի՛նչ երկիւղածութիւն պիտի ունենար արդեօք չվիրաւորելու համար յարգուած կարծիքներ։ Ո՛ և է կարծիք Ռընանի համար ակնածելի էր։ Բայց մտերմական նամակի մը մէջ մտերմական չափաւորութիւն գործածելու պէտք չունէր։ Այդ նամակը կարդալով տեսնենք թէ Ռընանի ո՛րքան պայրոյթ պատճառած է Պօսիւէի մասին տարածուած ընդհանուր հիացումը, որ սերունդէ սերունդ փոխանցուած է վարդապետութեան մը պէս։ Ռընան Պօսիւէի կրօնական համոզումներուն դէմ չէ որ կը խօսի, այլ անոր ոճին եւ գիտական ու պատմական վճիռներուն դէմ։ Ահա այդ նամակը՝ որ գրուած է Այֆոնս Բէյրոյի.—

«Կը շնորհաւորեմ ձեզ, որ համարձակեցաք ա՛յնքան ազատութեամբ եւ կորովով ընդդիմաբանել ասմիկ հիացման կուռքերէն մէկուն։ Կղերականութեան, Համալսարանի եւ հռետորական գրագիտութեան միացեալ ազդեցութիւնները Պօսիւէի շուրջ բարձրացուցած էին տեսակ մը նուիրական շրջապատ, զոր դուք փռենկեցիք որքան յանդգնութեամբ, նոյնքան ալ բարեխառնութեամբ եւ յաջողութեամբ։ Անոր համար սնուցուած առաւելազանց յարգանքին քայքայումը իմ ալ սեւեռուն գաղափարներէս մին եղած է։ Անհամբերութեամբ կը սպասեմ յօդուածներու երկրորդ շարքին, որոնց մէջ իբրեւ գրագէտ պիտի քննէք զայն ուրուն իբրեւ մարդ կախարդանքը քայքայեցիք։ Համարձակօրէն ցոյց տուէք թէ ո՛րքան միամտութիւն եւ ո՛րքան կոյր վստահութիւն պէտք եղած են հռետորներուն՝ իբրեւ գլուխ գործոցներ ընդունելու համար Տիեզերական Պատմութիւն գործին չափ տղայական գործ մը, որ մեր օրերուն չարժեր իսկ որ երեւի մարտպետանոցի մը յատկացուած դասագիրքերուն մէջ. Ս. Գիրքէն քաղուած քաղաքականութիւնը, որ հին կտակարանին մէկ անպատեհ աղաւաղումն է. եւ իր ուրիշ մէկ Պատմութիւնը, բոլորովին յայտնի իմաստակութեան վրայ հիմնուած. իմաստասիրական գրուածները՝ դպրոցականի ճշմարիտ տետրակներ, առանց ո և է արժէքի, Ս. Գրոց վրայ գրուածները, հինցած մեկնաբանութիւններով լեցուն ա՛յնպիսի Թուականի մը մէջ, երբ լաւագոյն քննադատութիւն մը սկսած էր ծայր տալ Ռիչար Սիմոնի հետ։ Գալով ծանօթութեանց մէթոտին եւ չափին, Պօսիւէ կարծրացած Սորպոնեան մըն է։ Չեմ կարծեր որ կը չափազանցեմ երբ ըսեմ թէ ատենախօսի արժանիք մը միայն ունի ան։ Բարձր աստիճանով ունի այս արժանիքը. եւ եթէ գտնար Մասքառոնի մը կամ Ֆլէշիէի մը կատարած դերէն, կարելի էր ընդունիլ զայն իբրեւ առաջին վարպետը դասական պերճախօսութեան, բայց կրօնքի, քաղաքականութեան, պատմութեան, փիլիսոփայութեան ամէնէն լուրջ խնդիրները հռետորականութեամբ լուծելու յաւակնութիւնը չի պաշտպանուիր բնաւ։ Շոյելով յոռի ձգտումները ֆրանսական մտքին, որ միշտ կը խաբուի ճառող լեզուէն եւ առերեւոյթ ողջմտութենէն, Պօսիւէ մեր մէջ հասաւ մտաւորական տեսակ մը պատգամախօսութեան, զոր ա՛յնքան յաղթողաբար կասկածի ներքեւ դրիք։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, Դեկտ. 8.—Մր. Ռուզվէլդ իր Պատգամագրին մէջ Մ. Նահանգաց ելմտական կացութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ, հաւանական է որ ելմտացոյցին մէջ ծախքերու եւ հասոյթներու հաւասարակշռութիւն հաստատուի։ Գալով գաղթականութեան, կը յայտարարէ թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ է անպատեհ տարրերը արտաքսելու միջոցներ գտնել, եւ պատշաճ եղանակով երկրին զանազան կողմերը ղրկել այն գաղթականները որոնք երկրին մէջ կ'ընդունուին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Մ. Հանրի Քամլըր Աւստրիոյ Թղթատարութեան վերատեսուչ անուանուած է փոխանակ Մ. Եկլինկէրի, որուն տրուեցաւ Բարձրագոյն Ատենի անդամակցութեան տիտղոս։

ԱԹԷՆՔ.—Հելլէնական երկու շոգենաւ ընդհարում ունեցան Իթակէի նաւահանգստին մէջ։ Ցիսուն հոգի խեղդուեցան։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ելմտական նախարարը որ երէկ հրաժարած էր, ետ առաւ այսօր իր հրաժարականը։ Կառավարութեան արտօնութեամբ, այսօր հին գերեզմանատան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ի յիշատակ հանգուցեալ արքայական ամոլին, Տրակա Թագուհիին քրոջ խնդրանքով։

—Սալա գետին ջուրերուն աւելնալուն պատճառով, Միդրովիցա քաղաքը եւ շրջակայ քանի մը գիւղեր ողողուեցան։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ.—Նախագահ Ռուզվէլդ Բանամայի դաշնագիրը ենթարկեց Ծերակոյտին վաւերացման, որուն հաւանութիւնը ստոյգ է։

ՄԱՏՐԻՏ.—Վարչապետ Մ. Մաուրա յայտարարեց թէ պիտի յարգէ Մ. Վիլլավէրտէի ելմտական ծրագիրները։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ելմտական նախարարը հրաժարական տուաւ։

ՀՌՈՄ.—Անարատ Յղութեան տօնը մեծ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ։ Պապը պատարագեց։ Ահագին բազմութիւն ներկայ էր։ Ժան տ'Արքը երանելեաց կարգը դասելու արարողութիւնը յառաջիկայ Յունուար 6ին պիտի կատարուի։

ԼՈՒՉԷՐՆԱ.—Սիմփլոնի Թունելին բացման Թուականը վերջնապէս որոշուեցաւ 1905 Ապրիլ 30 ին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը հաւաստեն թէ Չինական կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, արգիլելու համար չինացի գործաւորներուն Թրանսվալ գաղթումը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Նորատունկեան Գաբրիէլ եւ Սէթեան Միհրան էֆէնտիներէ զատ ներկայ էին բոլոր անդամները։

1. Սրբազան Նախագահը նախորդ որոշման համաձայն նշանտուքի եւ պսակադրութեան հասութից համար նոր սակագին ցոյց մը ծրագրած ըլլալով, Ժողովը զայն ուշադրութեան առաւ եւ տարուած աշխատութեան համար իր շնորհակալութիւնը յայտնելով, վերապահեց որոշումը Խառն Ժողովին։

2. Ժողովը նկատողութեան առաւ Տնտես. Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ կրկին տեղեկագրեր, որոնց առաջնով, ըստ առաջարկութեան հիւանդանոցի հոգաբարձութեան յարմար դատած էր անոր սեփական մէկ գետնին վաճառումը, եւ երկրորդով, ըստ առաջարկութեան Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ, յարմար դատած էր Նուֆ-Գույուսի գտնուած եկեղեցւոյ սեփական կէս տան էնգազին կամ գետնին վաճառումը։ Ժողովը ընդունեց Տնտես. Խորհրդոյ տեղեկագրերուն եզրակացութիւնները եւ որոշեց գործադրութիւնը։

3. Գանտիլլիի եկեղեցւոյ մատակարարութիւնը անփոփոխ մնացած ըլլալով Եղիազար էֆ. Մելիքեանի մահուամբ, որ կը վարէր զայն ժամանակէ մը ի վեր, Տնտես. Խորհրդոյ առաջարկութեան վրայ, Ս. Պատրիարքը առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմած եւ տեղեկագրած էր։ Ժողովը հաւանեցաւ այս անօրինութեան։

4. Ժողովը տեղեկանալով որ Նէնիգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութեան կոչուած են ուրիշ երկու նոր անձեր, իր հաւանութիւնը յայտնեց այս անօրինութեան։

5. Կուտինայի Առաջն. Տեղապահ Տ. Մկրտիչ վրդ.ի կողմէ հասած տեղեկագիր մը տեղեկութիւններ տալով այն աւերումներուն վրայ, զոր գործած էր Էսկիշէհիրի մէջ պատահած հրդեհը, կը յայտնէր միանգամայն որ դպրոցը այս պատճառաւ կարօտ վիճակի մէջ մնացած, ինչպէս նաեւ հրկիզեալք օգնութեան կարօտ են։ Ժողովը որոշեց անմիջական օգնութիւն մը հասցնել ապահովելու համար մանաւանդ դպրոցին շարունակութիւնը։ Քաղ. Ժողովոյ անդամներէն Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ի եւ Տնտես. Խորհուրդէն Շիրինեան Միհրան էֆ.ի պաշտօն յանձնեց Պատր. Կոնդակաւ դիմել բարեսէր ազգայնոց, անոնց նպաստն ընդունելու։

Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

ՊԻԼԷՃԻԿԻ Գաւառ. Վարչութիւնը հետեւեալ գանգատագիրը ուղղած է Պատրիարքարան Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեանի նկատմամբ, որ ինչպէս կը յիշուի, տեղւոյն առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկոպոսի բացակայութեանը Պիլէճիկ ղրկուած էր իբրեւ Առաջն. Փոխանորդ։ Փափաքելի է որ Սանասարեանի այս վեղարաւոր սանը կարող ըլլար հերքել իր դէմ գրուածները, զորս սիրայօժար պիտի հրատարակէինք յարգելով Թերթիս սկզբունքը որ է միշտ բարձր տեսնել կղերն ու կղերականութիւնը.—

«Ա.— Տեղւոյս վաճառականներէն Օննիկ էֆ. Կիրակոսեանի 4 տարեկան մանչ զաւակը դիպուածով ժանտաջուր (քէզզապ) կը խմէ. անմիջապէս բժիշկը կը հասնի եւ անմիջական դարմաններով տղան կ'ազատէ. հայրը գոհ եւ ուրախ կուգայ Առաջնորդարան եւ տարւոյս Ցնվ. ամսուն Պալաքեան վրդ.ին կը յանձնէ մէկ օսմ. ոսկի իբրեւ Ցիսուս Մանուկի նուէր, որ Ամեն. Ս. Պատրիարքին ղրկէ եւ օրհնութեան գիրն կամ ընկալագիրը բերել տայ։ Արդ յիշեալ էֆ.ն ցարդ ոչ ընկալագիրը ստացած է եւ ոչ լրագրական հրատարակութիւն. հետեւաբար կը փափաքի ընկալագիրը ստանալ։

«Բ.—Պալաքեան վ դ. Հիսարլըք գիւղին (Պօյաճեան մհ. Կարապետ եւ Սեդրաք էֆ.ք) երկու ազգայիններէ 160 դրամ արծաթ կը ստանայ Եէնի Պազար ըսուած աղքատիկ գիւղին մատուռին համար խաչ մը նուիրելու խոստումով. վեց ամիս է կը սպասեն՝ տակաւին խաչը պիտի գայ։

«Գ. Վարդապետը դարձեալ Թիւրքմէն գիւղի կիներէն 750 դրամի չափ արծաթ կը ժողվէ եւ 300 ղրշ. ալ դրամ կը ստանայ Թաղ. Խորհուրդէն, գիւղին եկեղեցւոյն խաչ մը շինել տալու համար։ Խաչը շինել կուտայ ոսկերչաց շուկայ, (Աղա Ճամաքի Թիւ 35) Տիգրան էֆ. Նլքէնճեանի միջոցաւ. սակայն վերջը 600 դրամ արծաթի հաշիւ կուտայ. այս մասին գիւղացիք Գաւառ. Վարչութեանս բողոքած են, ոչ միայն 150 դրամ արծաթի պահանջին համար, այլ խաչի կոթին վրայ «Յաչս(?) շինուեցաւ վասն Թիւրքմէնի եկեղեցւոյ, ձեռամբ Առաջնորդ Գրիգորիս վրդ. Պալաքեանի 1903 Ապրիլ 20» փորագրել տուած ըլլալուն համար։ Գիւղացիք խաչը վերստին Պոլիս ղրկելու կ'ըլլան յիշեալ փորագրութիւնը ջնջելու համար. ինչ որ է Առաջնորդ Մովսէս Սրբազանի այցելութեան պահուն խարտոցով եւ ուրիշ գործիքով կարելի կ'ըլլայ ջնջել եւ խաչն օծել։ Գրիգոր վրդ.ի այս արարքին մասին Ս. Պատրիարքին լուր չտրուեցաւ, բայց արծաթի պահանջին համար գրուած է Պատրիարքարան։

«Դ.—Հայր Սուրբը Մ. Ձայի եկեղեցւոյ արծաթի կարուանքները կը հաւաքէ, նոյն եկեղեցիին քարուղի գաւազան մը շինել խոստանալով. յետոյ ճայմին(?) կ'ըլլայ «այսչափ արծաթով գաւազան չի շինուիր» ըսելով եւ 300 դրամէ աւելի արծաթը 160 ղրշ.ի կը գնէ։ Ցետոյ տեղէս հրաժեշտի պահուն տեղւոյս վարչութեան ներկայացուցած մուրհակի(?) հաշուին մէջ Թիւրքմէնի գիւղին պահանջ ցոյց կուտայ, ըսելով թէ «արծաթը նոյն գիւղին եկեղեցւոյ համար շինուած խաչին միացած է. 160 ղրշ. Թիւրքմէնէն պահանջելի է»։ Իր մեկնելէն յետոյ Թիւրքմէնցիներուն ուղղած մէկ ինքնագիր նամակը յերեւան կուգայ, որուն մէջ յիշեալ խաչին հաշիւը գրուած ըլլալով, բնաւ դրամէն արծաթ խառնուածի խօսք չկայ։ Մինչդեռ ըստ վերոնշանակեալ Յրդ յօդուածի Թիւրքմէնցիները, 150 դրամ արծաթ կը պահանջեն վրդ.էն։

«Ե.—Եէնի Պազար ըսուած աղքատիկ գիւղը կ'երթայ դարձեալ վրդ.ը եւ անոնց տարեկան 150 ղրշ. որոշեալ մուգաթան(?) կը պահանջէ. գիւղացիները մէկ ամիս միջոց կը խնդրեն. ոչ միայն չընդունիր, այլ եւ մատուռին ժամարարի զգեստը իբրեւ պատանդ ծրար մը ընելով իր պայուսակին մէջ կը զետեղէ Պիլէճիկ բերելու համար։ Գիւղացիները կը յուզուին «այս վրդ.ն փորձանք եկաւ մեր գլխուն» ըսելով վրան յարձակելով, պայուսակն ալ վրայ չտալու համար զգեստը կը յանձնէ։

«Տեղւոյս քահանաներէն Տ. Խորէն եւ Տ. Սիմոն որոնք վիլ մնացուրկ էին, Ֆինց մեղայագրին վրայ արտօնուեցան շարունակել քահանայագործութիւնը։

ԱՄՍԷ ԱՌԱՋ եկեղեցական խնդիրներու առթիւ, Էջմիածնէն Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէր թէ, Ն. Ս. Օծութեան՝ Ներքին գործոց նախարարին տուած յիշատակագրին ի պատասխան «այս մասին տրուած բարձրագոյն վճիռը անդառնալի է» ըսուած է։

Ն. Ս. Օծութիւնը այս անգամ եւս եկեղեցական ծանօթ խնդիրներու համար, վերջին յիշատակագիր մը տուած է առ որ անկ է։

—Ս. Էջմիածնի Ճեմարանին ուսուցչի օգնական Տ. Յուսիկ վարդապետ այս օրերս ուղեւորած է իր նոր պաշտօնատեղին՝ Քիշնեվ։ Անոր տեղ նշանակուած է արեւելագէտ Պ. Մկրտիչ Ղազարեան։

ԶԷՅԹՈՒՆՑԻ պատանի մը Աւետիս անուն, Մէրսինէ ճամբայ ելած է, Արմաշ գալու եւ հոն քահանայ պատրաստուելու համար։

ԱՐՄԱՇԻ (Շապին Գարահիսար) Ս. Նշան վանքը գտնուող Տ. Երմոգինէս(?) քահանան, որ երէցկինին մահուան առթիւ այդ վանքը փոխադրուած էր, իր անկարգ ընթացքին համար, առաջնորդ Տ. Սմբատ վրդ. Սաատէթեանի հրամանով, փոխադրուեցաւ Ս. Առաքելոց վանքը։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ առաջնորդ Տ. Եղիշէ(?) վրդ.ի պաշտօն յանձնուած էր Ուրհայի(?) Ս. Աստուածածնայ վանքը երթալ եւ եկեղեցական գործոց վրայ տեղեկութիւն մը հաղորդել Պատրիարքարանի։ Տ. Եզեկիէլ վրդ. հոն երթալով տասը օրի չափ վանքը մնացած եւ նոյն յեմպերԴին Տիարպէքիր վերադարձած է, երկար քննութիւն մը կատարելով վանքին ներկայ վիճակին վրայ։ Խեղճ(?) եւ անտէր գտած է զայն, հակառակ անոր երբեմնի շէն ու հարուստ վիճակին, եւ նախնական դարմանի համար ինչ ինչ կարգադրութիւններ ըրած է։ Կ'երեւի թէ տեղացիք ալ փոյթ չեն ունեցած վանքին վիճակը բարելաւելու եւ մինչեւ իսկ դպրոց մը պահելու իսկ անտարբեր գտնուած են։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ վրդ. եկեղեցական սրբազան հրաւիրողութիւններու կանոնաւորութեան եւ եկեղեցւոյ մէջ երգուած աններդաշնակ ու անկանոն երգեցողութեան վերջ մը տալու համար, ձեռնարկած է Դպրաց Դաս մը կազմելու եւ այս մասին ինչ ինչ հրահանգներ խնդրած է Պատրիարքարանէն։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ գործերը քննելու համար Կեդր. Վարչութեան կողմէ կազմուած Յանձնաժողովը այսօր ալ հրա-

վիրուած է Նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ ԿԸ ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ.—«Տեղւոյս առաջ. փոխանորդ Տ. Վաղինակ վրդ. Թորլաքեան ամսոյս 10ին, տեղւոյս կուսակալ Վսեմ. Մահմուտ Նէտիմ պէյի կողմէ, հրաւիրուեցաւ Ն. Վսեմութեան ապարանքը, Իփթարի սեղանին մասնակցելու համար։ Տ. Վաղինակ վրդ.ի կ՚ընկերանային նաև Գաւառ. Վարչութեան անդամներէն մէկ քանին և ուրիշ ծանօթ ազգայիններ։

—«Տեղւոյս վարժարանին մանկապարտէզի բաժինին համար պէտք եղած մանկապարտիզպանուհին Պոլիսէն հոս հասաւ և ձեռնարկեց իր պաշտօնին։»

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ի նպաստ տրուելիք տարեկան նուագահանդէսին, կարգադիր Յանձնաժողովին նախագահութիւնը ստանձնած է Մկրտիչ էֆ. Խաժեան։

ՓԱՐՈԶԻ մրցումին համար մինչև հիմա Պատրիարքարան հասած են 97 քարոզներ։ Այս Քարոզագիրներուն մէջ ոչ միայն Արմաշի, Երուսաղէմի և Սիսի վարդապետները կը գտնուին այլ նաև արտասահմանի վարդապետներէն ալ կան որոնց մէջ կը գտնուի նաև անուանի բեմբասաց Բենիկ վարդապետ։

Այս քարոզները Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ գնահատուելէ ու որոշուած մըրցանակը տրուելէ յետոյ, Ն. Սրբազնութեան կողմէ պիտի սրբագրուին և հատորի մը մէջ ամփոփելով այդ քարոզները, հրատարակութեան պիտի տրուին։ Այդ քարոզագիրքը պիտի ձօնուի, մրցման համար յատուկ գումար մը յատկացնող Թաշճեան Յովհաննէս էֆ.ի անունին։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազն. Սեդրաք էֆ. Պալթաեանի ընդ Ազն. Օր. Մարի Բէմհաճեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազն. Տէր և Տիկին Գևորգ էֆ. Պալթաեան։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Մէկ-երկու թերթեր, ինծի համար գրեցին անցածները թէ, «Հիւանդանոցի անունով տեղացիներէն հաւաքած ապուրցուն, ծախելով, դրամը կոկորդը անցուցեր է»։

Աս սխալ լուրին հերքումը, վիճակիս առաջնորդէ՛ն կը սպասէի, քանի որ ան, իրողութեան գիտակցութիւնը ունէր. բայց որովհետև ձայն մը չելաւ այդ մասին, կուգամ ի՛նքս հերքել սըխալը։

Նախ ըսեմ որ, այդ ապուրցուն, ո՛չ թէ Հիւանդանոցին, այլ Որբանոցին համար հաւաքուած է։

Յետոյ, այդ ապուրցուն, տեղիս Թաղ. Խորհուրդին հրամանովը ծախուած և դրամը՝ Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ և Ս. Առաջնորդին սիրելի Պօղոս աղա Կիւլէսէրեանի յանձնած եմ։ Ընկալագիրը քովս է։

Ալ չեմ գիտեր թէ, ինչ եղաւ այդ դրամը, և թէ, ինչո՛ւ իր պաշտօնէն հրաժարեցուցեցաւ յիշուած ատենապետը, որուն համար կ՚ըսեն թէ, ճըշդապահ, հաւատարիմ ու յառաջդիմասէր անձ մըն է....։

Գայթակղած միտքերու հանդարտութեան համար, կը խնդրեմ որ աս տողերը հրատարակէք, Ձեր օրաթերթին մէջ։ ՍԱՀԱԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գուրտ-պէլէն 25 Նոյ. 903

ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Հայ Տիկին մը որ իր ուսումը Եւրոպայի մէջ կատարելագործած է, տրամադրելի ժամեր ունի Հայերէնի, Անգլիերէնի եւ Ֆրանսերէնի դասեր աւանդելու ընտանեկան յարկերու մէջ։

Դաստիարակելի աղջկանց ծնողներուն կը մնայ օգտուիլ այս պատեհ առիթէն։

Դիմել խմբագրատուն։

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթի մէքթուպի օտասը խիւլէֆաօղնտան սաատ. Մուսթաֆա պէյ էֆ.յէ Թէրֆիէն րիւթպէի Ուլէա սընֆը սանիսի Թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ԹԵՊԼԻՂԱԹԸ ՌԵՍՄԻՅԷ

Համիտիէ Հիճազ Թիմուր եօլը իտարէի մալիյէսի նէզարէթի ճէլիլէսինտէն.

17 Թէշրինը սանի 319 Թարիխլի կաղէթալարլա միւնագասայա վազ օլունտուղը իլան օլունան իլմուխապէր քեաղըտըն 26 Թէշրինը սանի 319 Թարիխինէ միւսատիֆ չարշէնպէհ կիւնի ինալէի էվվէլիյէսի վէ ֆէրաաղը բէնճշէնպէհ կիւնի եւիւզտէ պէշ Թէնզիլաթ գապուլիյլէ եէվմը մէզքիւրտէ ինալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղը իլան օլունուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Սէրվիքէ հետեւեալը կը գրէ.—

«Ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ, Պուլկար աւազակներուն վայրագ չահատակութիւնները խստիւ կը քըննադատուին Անգլիոյ մէջ, և թէ, օսմ. կառավարութեան բարեկամները հանգանակութիւն մը բացած են ի նպաստ արկածեալներուն։

«Հանգանակուած գումարներով գուլպա, ճերմակեղէն, ֆանէլա, տրեխ են. գնուելով Պոլիս ղրկուած են։ Նպաստահաւաք յանձնախումբին չորս անդամները կ՚ընկերանան այս առաքման։

«Անգլիական դեսպանը խնդրած ըլլալով Բ. Դուռնէն որ այդ չորս անդամները Ռումէլի երթան տեղական իշխանութեանց քօնթրօլին տակ նպաստները բաժնելու համար, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ հրամայել որ սիրով ընդունուի այդ առաջարկը, և իրեղէններն ու պաշտօնեաները ծրիապէս փոխադրուին։»

— Սերէզէն հետեւեալը կը գրեն.

— «Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան զինուորական կցորդ՝ դէր-ընդապետ Մաունսէլ, ուրբաթ առաւօտ Սելանիկէն հոս ժամանեց և հետեւեալ օրը մեկնեցաւ։ Հոս գտնուած միջոցին այցելեց կառավարիչին և զինուորական հրամանատարին։

«Այն զինուորական յանձնաժողովը զոր կը կազմեն Էտիպ, Րահմի, Ռուկտիչ ու Աուլէր փաշաները, և որ Սելանիկի, Մանաստըրի ու Գոսովայի նահանգներուն մէջ քննական պտոյտ մը կատարած էր, այս օրերս Էտիրնէ դարձաւ։

«Պուլկար գործակատար Մ. Եուրուքովի մեկնումին հետեւանքով, Սէլանիկի գործակատարին քարտուղար Մ. Սթոյէվ փոխանորդ կարգուեցաւ անոր։»

— Ընդհ. քննիչը կը հեռագրէ թէ, Մանաստըրի նահանգին մէջ աւազակային դէպքերու առթիւ հրկիզուած ու քանդուած գիւղերու տուներուն վերաշինութեան ծախքը 1,438,588 ղրշ. գնահատուած է և այդ գիւղերուն կարօտ բնակիչներուն բաշխուելիք ամսական նպաստին քանակն ալ 380,000 ղրշ.ի հասած է։ Այս հաշուով, նոյն կուսակալութիւնը շինութեանց համար 15,000 և օրապահիկի համար ալ մինչև Մարտ վճարելիք ամսականներուն փոխարէն 19,000, համագումար 34,000 ոսկի պիտի վճարէ։ Շինութիւնները ամէն կողմ փութով առաջ կը տարուին, և 10 օր առաջ 2969 բնակարան աւարտած էին։ Իսկ այն գիւղացիները որոնք իրենց տուներուն վերաշինու-

թիւնը գարնան յետաձգել խնդրած էին, յարմար կերպով տեղաւորուած են։

—Էտիրնէի չրդ. զօրաբաժնին հըրամատար զօր. Սատըք փաշա կը հեռագրէ ձեռնհաս պաշտօնարանին թէ, մէկ երկու օր առաջ քանի մը պուլկար աւազակներ Տէրլէն Թէքէի սահմանագլուխի բերդերուն մօտենալով կրակ ըրեր են կայս. զինուորներուն վրայ, որոնք փոխադարձաբար պատասխաներ են։ Այդ կերպով աւազակներէն մէկ մասը սպաննուեր և մէկ մասն ալ վիրաւորուած ձերբակալուեր են։ Այդ դէպքէն զատ, նահանգին ամէն կողմը անդորրութիւնը վրդովող ո և է դէպք չէ պատահած։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՅԻ ՋՆՋՈՒՄ.—Առողջապահական Բարձր Խորհուրդին որոշումով, Իսկէնտէրունի և Պէյրութի միջև ծովեզերքին ժամանումներուն դէմ դրուած առողջապահական միջոցները ջնջուեցան և բժշկական քննութիւն և հականեխումներ հաստատուեցան։

—Եգիպտոսի բոլոր նաւահանգիստներէն Հիճազ ուխտաւոր տանող նաւերուն դէմ դրուած 5 օրուան քարանթինան բժշկ. քննութեան և հականեխումներու վերածուեցաւ։

—Իզմիրի ժամանումներուն դէմ դրուած բժշկ. քննութիւնը ջնջուեցաւ։

Մ. ԿՈՒԻՆՆԷՐ.— Տէօյչէ Պանքի տնօրէն Մ. Կուիննէր որ Պաղտատի երկաթուղիի ընկերութեան քննիչ խորհուրդին անդամ կարգուած է, այս շաբաթ Պոլիս կը սպասուի։

ՊԱՐՍԻՑ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ նուագահանդէսը ըստ սովորութեան տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ դեկտ. 14/27ի կիրակի օրը, փայլուն և նոր յայտագիրով մը։ Պիտի նուագէ Շուէտացի հռչակաւոր և շատ գնահատուած ջութակահարուհի մը, Օր. Սիկֆրիտ Լէնտպէրկ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ Ամֆիթրիթ զրահանաւը որ Օլկա Թագուհին Յունաստան պիտի փոխադրէ Սեվաստոպոլէն, արտօնուեցաւ նեղուցներէն անցնելու։

ԲԱՐԻԶԻ միջազգային առողջապահական համաժողովին Օսմ. պատուիրակները, տօքթ. Տիւքա փաշա, և զօր. Ճէլալ Իսմայիլ փաշա Պոլիս դարձան։

ՄԱԼԱԶԿԵՐՏԻ ԵՒ ՊՈՒԼԱՆԸՔԻ գաւառակներուն 25 գիւղերու ժողովուրդը, երկրաշարժէ վնասուած ըլլալով, Բարձրագոյն հրամանով այս տարի զերծ պիտի մնայ Պետական և տասանորդի տուրքերէն։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.— Պետական Խորհուրդը որոշեց երկրագործական պաշտօնեաներ ղրկել նահանգները՝ երկրագործութիւնը զարգացնելու, անասունները բազմացնելու և ծառեր մշակելու համար։ Այդ ծրագիրը մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

—Երկրագործական Պանքան որոշեց երկրագործներու փոխ տրուած դրամին հատուցման պայմանաժամը 10էն 15 տարուան բարձրացնել՝ տասը մասնավճարներով վճարելու պայմանով։ Որոշեց նաև թէ, երբ գրաւ դրուած անշարժ կալուածը բաւական չըլլայ պարտքին հատուցման՝ պարտատէրին շարժուն ստացուածքներն ալ գրաւուին։ Բ. Դրան մատուցուեցաւ այդ որոշումը։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ հանգուցեալ Նասրէտտին Շահին փեսան և տղան որոնք Հիճազ պիտի երթան, առջի օր Պոլիս ժամանեցին։ Դեսպանը և դեսպանատան պաշտօնեաները քարափէն ընդունեցին զանոնք և դեսպանատուն առաջնորդեցին։

ՓՈՐՁԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյեմբեր ամսուն Պոլսոյ մէջ բաւական ոգեւորուած էր։ Արտածողները որոնք Ամերիկայէն առնուած աննպաստ լուրերէն անձկութեան մէջ էին, սկսած են յոյս ունենալ աւելի լաւ գործերու համար։ Ամերիկեան տուներու ներկայացուցիչները գնումները դադրեցուցած են, սպասելով օտարական յաճախորդներու ժամանման։ Արդէն բաւական գործ եղած է Միւսքէպատի, Կիրովանի, Աֆղանիստանի ու Շիրվանի տեսակներուն վրայ՝ անցած ամսուան գիներով, բացի քանի մը տեսակներէ որոնց գիները եռապատկուած են։ Կովկասի լաւ տեսակներու գիները կայուն են։ Շիրվանի տեսակները որոնց վրայ վերջերս գործ չէր ըլլար, շատ դիւրաւ ծախուեցան, մանաւանդ Ամերիկայի համար։ Պոլսոյ մէջ պարապուն կապերտներ գնուեցան, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ առնող Պարսկաստանի հետ բաղդատմամբ աւելի աժան են հոս։ Նոյեմբերի մէջ 185 հակ գորգ արտածուեցան, բայց ժամանումները նախորդ ամիսէն պակաս էին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ.—Մէտինէի հաշուակալը գեղծումներ գործած ըլլալուն համար պաշտօնանկ եղաւ։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ.— Աղեքսանդրիայէն (Եգիպտոս) եկած հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ մեծ հրդեհ մը ծագած է քաղաքին մէջ։ Վնասները 30,000 ոսկի կը հաշուուին։ Մանրամասնութիւններ կը պակսին։

ԸՆԿՂՄՈՒՄ.—Պաթումէ Րիզէ դարձող առագաստանաւ մը, որուն մէջ 22 հոգի կային, ընկղմեցաւ. փոթորիկէն։ Նաւապետին՝ Պաթանօղլու Ալի Րէյիզի տղան միայն կրցաւ ազատիլ։ Միւսներուն դիակները ծովեզերքէն գտնուեցան։

ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆ մը առջի օրը Սիրքէճիի կողմը խածաւ նպարավաճառի աշակերտ մը, քանի մը հոգի և մէկ քանի շուներ։ Այդ անձերը հիւանդանոց ղրկուեցան։ Շուներէն մէկ քանին սպաննուեցան, իսկ միւսները դեռ կը պտտին։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.— Անգլիական Բիւմոն չոգենաւը որ քարիւղ բեռցած Սեւ Ծովէն կուգար, առջի օր, զարնուեցաւ Գանլըճայի ծովեզերքը Րէժիի տնօրէնի օգնական Իսմայիլ Ճէնան պէյի տանը քարափին, զոր 10 մէթրի չափ ճեղքեց։ Ընդհարումը առաջ եկաւ հոսանքէն։ 300 ոսկիի վնաս մը կը հաշուուի։ Տանտէրը հատուցում պահանջեց չոգենաւին գործակալութենէն։ Տանը երկու սենեակներուն պատերն ալ ճեղքուած են։

ԱՐԿԱԾ.—Խասգիւղի ազնիւ գործարանատէրերէն Յովհաննէս էֆ. գիշերանց Պատէմիւքի կողմը իր տունը երթալու ատեն բերանը բաց մնացած խորունկ ջրհորի մը մէջ ինկաւ, բայց իմացուելով, ողջամբ ազատուեցաւ։

ՍՐԸՆԹԱՑ ՍԱՓՐԻՉ ՄԸ.—Գուզկունճուքէ կը գրեն թէ, տեղւոյն հանրանօթ սափրիչը Մելիք աղա, հրէից Ալիանս Իզրաէլիթ վարժարանին մէջ 250 աղոց մազերը կտրած է․․ հինգ ժամուան մէջ։ Ի՛նչ սրընթաց սափրիչ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 Նոյեմ. 26/9 Դեկտ. Գչ.)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	42	փր.
» միջին տեսակ	33½-35½	»
Ճերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	8.	ղշ.
» Բ. »	8¾	»
Մախլութ (խառն) »	9¼-10	»
» (հաճարով) »	10½-11½	»

Այսօր ժամանեց Ռումէլի 3 վակոն լիպրայէն պակաս 8½-9½ ղրշ.

Այսօր ժամանեց 2 վակոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	72-73	ղշ.
» » Բ. և Գ. »	69-70	»

ԹԵՓ

Օխան 17½-17¾ փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօստէնճէ	10½ ղրշ.	գրիւը
Ռումէլի	10-10¼	»

ՄԻՍԻՐ

Օխան 20 փարա ազատարմա։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Վանի պաշտօնաթերթէն հետեւեալը կը քաղենք. —

«ՆԻՒ-ԵՈՐՔ» անուն օտար ապահովագրական ընկերութիւն մը կայ որ մարդոց կեանքը կ՚ապահովագրէ։

Պոլսոյ թերթերէ շատեր այս ընկերութեան միլիոնէն աւելի դրամագլուխ ունենալը կը գրեն։ Սակայն խնդիրը միայն ազգարարութեանց չի մնար։ Թուրքիոյ ամէն կողմերը մարդիկ ունի այս ընկերութիւնը, որոնք իրենց լեզուին բոլոր կարողութիւնով և միտքին բոլոր ուժովը կը ջանան ի վեր հանել ընկերութեան արժանիքը և «քէօշէ պուճախ» յաճախորդ կը փնտռեն։

Ջենք ուզեր հոս խնդիր ընել այդ ընկերութեան վարկը և կարողութիւնը, քանի որ մեր երկրին մէջ կազմուած չէ և ծանօթ ալ չէ։

Անոր կեդրոնն է Ամերիկայի Նիւ-Եորք քաղաքը։ Եւրոպայի համար ալ մասնաճիւղ մը ունի Բարիզի մէջ։ Ծանուցման համաձայն Անանուն ընկ. մըն է աս, որ զերծ է Թուրքիոյ առեւտր. օրէնքին անանուն ընկերութեանց մասին տրամադրութիւններէն, քանի որ ամերիկեան ընկ. մըն է, և ամերիկեան գրութեամբ կազմուած անանուն ընկերութիւն մը մեր տեսակէտով վարանքով ընդունելի է։

Աստ վրայ է որ կուզենք խօսիլ։ Որովհետեւ մեր դրամները հաւաքել ուզող այս ընկերութիւնը մեր ոչ մէկ դատարանը կը ճանչնայ։ Բո՛ն իսկ ուշադրութիւն դարձնելու կէտն ալ ա՛ս է։ Նիւեօrf ընկերութեան պայմանագիրը կ՚ըսէ թէ, յաճախորդին կողմէ ընկերութեան դէմ ըլլալիք ո և է բողոք դատելու իրաւասութիւն ունի Բարիզի Սէն դատարանը։ Մինչ ընկերութիւնը դատ կը բանայ յաճախորդի մը դէմ, նոյն իսկ անոր գտնուած տեղին վրայ։ Վերջապէս պայմաններ, որոնք յաճախորդը կ՚ստիպեն Բարիզ կամ Ամերիկա երթալ անձամբ, հազարումէկ վկայութիւններով, իր ապահովագինը դանձելու համար...։ Պայմանագիրը կ՚ըսէ թէ յաճախորդ մը կրնայ իր տուած դրամներէն փոխառութիւն մը ընել երբ կարօտ է։ Լա՛ւ պայման։ Սակայն այդ բանին մէջ յաջողելու համար Նիւեօրք կամ Բարիզ պիտի դիմուի, հոնտեղէն քննութիւն պիտի կատարուի, և եօքը, աղը պղպեղը ըլլալու համար կարծես, %5 տոկոս պիտի առնուի։ Ջգենք ուրիշ դժուարութիւններն ալ որոնք հազիւ չորս ամիս ետքը ձեռքդ կը հասցնեն խնդրուած դրամը։ Եւ չո՛րս ամիս ետք ձեռք անցուած դրամէն ի՛նչ խեր կ՚սպասուի։ Այսպէսով յաճախորդին օգուտը պահպանուա՞ծ կ՚ըլլայ. ընկերութեան ընտանեկան երջանկութիւն և բարօրութիւն ըսածը ա՞ս է։

Երկար բարակ թուե՞նք այն սոսկալի ձեւակերպութիւնները զորս պէտք է կատարել մեռնողի մը ապահովագրուած արժէքը դանձելու համար։ Ժառանգորդները պէտք է Նիւեօրքի և Բարիզի մէջ հաստատեն թէ իրենք ճշմարիտ ժառանգորդներ են, անոնցմէ մահուան թուղթեր և պաշտօնաթուղթեր պիտի գան են. են., որոնք մարդը կը շփոթեցնեն։

Ուշադրութի՛ւն, խնդրենք։ Օսմ. հպատակ մը ի՛նչ պէտք ունի իր դրամովը երթալ հպատակելու իրեն անծանօթ ուրիշ կանոններու։ Ասկից զատ հաւանական դատի մը համար երեւակայեցէք որ այնքան ծախքեր պիտի ըլլան, մարդ պիտի ստիպուի մինչեւ Նիւ-Եորք կամ Բարիզ ճամբորդել, և ետքն ալ դատարկ ձեռքով Պոլիս դառնալ . . . ամենամեծ հաւանականութեամբ։

Սա ալ պէտք է յայտնել թէ, «Նիւ-Եորք»ի իբր ներկայացուցիչ թափառող անձերուն գլխաւոր փափաքն է շատ յաճախորդ արձանագրել. պաշտօն չունին ասոնք. ընկերութեան անունով ոչ մէկ կուտ կրնան ընդունիլ և ոչ ալ պատասխանատու են ընկերութեան մասին իրենց քարոզած պայմաններուն։ Ո՛չ յաճախորդը անոր նկատմամբ կրնայ դատ բանալ և ոչ ալ անոնք կրնան յաճախորդին դէմ դատ բանալ։ Այս իրաւունքը կը վերաբերի ընկերութեան Ամերիկայի կամ Բարիզի վարչութեանց անօրէններուն։ Աս տեղուանքը պատող ներկայացուցիչներուն կանխիկ դրամ տալու չէ բնաւ։

Վերջապէ՛ս, իր ստացուածքէն պէրէքէթ, և ունեցածէն խեր սպասող ողջամիտ անձերը, դրամ աւելցնելու, զաւկներուն ապագան ապահովելու յոյսով, պէտք չէ խաբուին և պէտք չէ այս տեսակ ճարպիկ ընկերութիւններու գերի ըլլան, վեսէլա՛մ...։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

9 Դեկտեմբեր 1903

Ֆրանս. 3%, 3% Français)	98	42
Րէժի (Tab. Turcs)	385	—
Գոնսոլիտ (R. Turque D.)	89	50
Երկաթուղի (Lots Turcs)	135	—
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	606	—
Թրանսվալ (Transvaal)	111	—

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Դեկտ.— Ճաբոնական թերթերը կը շարունակեն իրենց խիստ լեզուն գործածել։ Միւս կողմէ տակաւ կը հաստատուի սա լուրը թէ, Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջեւ համաձայնութիւն մը մօտալուտ է։

ՓԱՐԻԶ.—Լուպէ նախագահը ճաշի վար դրաւ Ռուս դեսպան Իշխան Ուրուսօֆը, որ իր ետ կանչուելուն պաշտօնաթուղթերը ներկայացուց։

Կարդալ Դ. Երես
Տոքթ. Ճէզաիրլեանի ազդը

ՓԱՍՏԱԲԱՆԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Հայերէնի, Տաճկերէնի և Ֆրանսերէնի քաջահմուտ երիտասարդ մը, վկայուած՝ Կայսերական Մէքթէպը Իտատիէն, կը փափաքի քարտուղարութեան պաշտօն ստանձնել Փաստաբանի մը քով։

Մաքուր գիր, պարկեշտ բնաւորութիւն, դիւրամատչելի պայման։

Դիմել Մանզումէի խմբագրատունը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

27/10 Դեկտեմբեր 1903

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.24
Ամէնէն բարձր գինը	96.33
» վար գինը	96.20

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	130.50
Երէկուան բարձր գինը	133.
» վար »	130.12½
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	266.50
Քարափ	501.50
Թրամվայ	112.
Պանք Նաս. Կրէտ.	438.
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.45
Րէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	388.
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ.Օ.	4.85

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.02
Անգլիական ոսկի	109.36
Ֆրանսական ոսկի	87.02
Քրիմից	51.06
Նոր մէթալիք	102.25
Բօլ	89.25
Ռուպլի Թղթադրամ	8.64
Լոնտոն 3 ամիս	110.35
Բարիզ »	22.85½

)(2)(

ՄՍԱԹՈՂՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Քանի մը օր առաջ, ամենէն սիրուած, բարձրաստիճան անձնաւորութեան մը տարեդարձին առթիւ համախմբուած Բերայի բարձր դասուն պատկանեալ ընտանիքի մը մէջ կը գտնուէի, ի մէջ այլոց կային հոն երկու նշանաւոր բժիշկներ. խօսակցութեան նիւթն էր բուսակերութիւնը։ Ոմանք իրաւունք կուտային մեր ընդդիմախօսին ուր դիտողութեանց, հաստատելով թէ՝ Բերայի աղքատ աշակերտաց երբ մսեղէն կերակուրներ տալու բարութիւնը ի գործ դրուեցաւ, տղոց երեսը գոյն եկաւ, աւելի զուարթացան, աշխուժով սկըսան աշխատիլ ևն.։ Այդ առարկութեան պատասխանելով յիշեցուցի մեր տուած յօդուածին անդրադառնութեան ցանկը։ Միսը որ 140 տրամին մէջ կը պարունակէ 912 աստիճան սնունդ, ընդեղէնները՝ 1680, կաղինը, նուշը, ընկոյզը, պիստակը 2624էն 3136 աստիճան սնունդ կը պարունակեն։ Ո՞վ ըսաւ թէ բուսակերութիւն ըսելով լոկ բանջարակերութիւն և կամ ըստ ոմանց խոտակերութիւն կը քարոզենք. տուէք այդ աղքատ մանուկներուն, կաթեղէն, կաթնապուր, մահալլեպի, մեղրած կարագ, սէր, կարագ ու իւղով պատրաստուած կարկանդակներ, խմորեղէններ, մաքարօն, փիլաւ, ինճոր, խաղող, և լաւ պտուղներ, կաղին, նուշ, ընկոյզ, պիստակ, են. են. այն ատեն պիտի տեսնաք թէ, տղայոց երեսի գոյնը, աշխուժութիւնը, ֆիզիքական և իմացական զօրութիւնը, ի՛նչ աստիճանի պիտի հասնի։ Եւ միթէ տղաք աւելի հաճոյքով չպի՞տի ուտէին այս պատուական ուտելիքները քան մսեղէն կերակուրները։ Եւ միթէ չէ՞ գիտուած տղոց մսեղէնի դժգոհութիւնը. երբ սեղանին վրայ կը տեսնեն այդ պատուական ուտելիքները, չեմ կարծեր թէ, ատոնք թողլով մսեղէն կերակուր ուտեն։ Ցոյց կուցի նաեւ Տքթ. Գլէնճիչի Պաղչէչայի մէջ հիմնած հաստատութիւնը որ մանուկներուն կուտայ բանջարեղէն, ընդեղէն, պտուղ, արմտիք, կաթնեղէն և խմորեղէններ։ Հոն ալ առանց միսի ինչպէս կարելի է ապրիլ ըսողները, կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն այդ հաստատութեան վրայ, կառավարութիւնը մասնագէտ բժիշկներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կը ղրկէ քննութեան որ հիացում կը յայտնէ մանուկներու ֆիզիքական և մտաւորական կարողութիւնները տեսնելով. ասոնք գրողն է Թրիպունա թերթը, որ իր կողմէ կ՚աւելցնէ. «Իտալիոյ մէջ չկա՞յ միթէ Տօքթ. Գլինճիչի մը որ գայ և օրինակով քարոզէ այս վերածնական մէթոտը»։ Իսկ մեր թերթերէն մին հակառակը հաստատել կ՚ուզէ։ Ունկընդիր բժիշկներս համամիտ գտնուեցան և գիտնականօրէն բացատրեցին թէ մսին յաճախ գործածութիւնը վնասակար է։ Մէջ բերուեցաւ դարուս ամէնէն մեծ փառքը եղող Տօքթ. Մէնչիքովին խօսքը «հնար եղածին չափ քիչ միս ուտելու է. առաւելութիւն տուէք բուսեղինաց», և եթէ բնաւ չուտեն առաւելութիւն մը ունին, որովհետեւ Մէնչիքով միքրոպներուն հետ խաղացող գիտունը, աւելի վնասակար նիւթեր և միքրոպներ գտած է մսին մէջ քան բանջարեղինաց մէջ, որ առաւելութիւն կուտայ բուսեղինաց։ Ընդդիմախօսներնիս այս խօսքին ալ կը պատասխանեն. «Բժիշկները կ՚ըսեն հնար եղածին չափ քիչ ջուր խմելու է, բայց ասկէ միթէ կրնայի՞նք հետեւցնել թէ բնաւ ջուր խմելու չէ»։ Մէնչիքով եթէ հնար եղածին չափ քիչ միս ուտել կը յանձնարարէ, տեղը բուսեղէններ կը դնէ, գիտնալով թէ մարդ մը սնունդի պէտք ունի, օգտակար սնունդին առաւելութիւն կուտայ։ Ծարաւն ալ յագեցնելու համար եթէ գտնուէր ջուրէն աւելի անվնաս ըմպելի մը, անտարակոյս զայն պիտի յանձնարարէին այդ բժիշկները։

Մէնչիքով, միսը կը դատապարտէ, անոր տեղ կը դնէ պատուական ուտեստներ, իսկ ջուրը դատապարտողը չունի անկէ անվնաս ըմպելի մը որ անոր տեղը դնէ։ Հետեւաբար ստիպուած ենք համակերպիլ. չարիքին փոքրագոյնը ընտրելը առողջ դատողութեան գործ է։

Մեր ընդդիմախօսը կը սխալի ըսելով՝ «Կան հիւանդութիւններ որոնց մէջ միսը կ՚արգիլուի, այնպէս եղած է Սահաթճեանի հիւանդութիւնը, որուն Բարիզէն առած դեղագիրը տեսանք. կան հիւանդութիւններ ալ, որոնց ընդհակառակը, բուսեղէնք ու մրգեղէնք կ՚արգիլուին։» Մեր ցուցուցած գիտուններուն վճիռը մսաթողութեամբ հիւանդութիւն մը բուժելու կարողութիւնը չէ, այլ մսակերութեամբ քանի մը հիւանդութեանց ենթակայ եղած ըլլալնիս կը ցուցնեն։ Հիւանդանալէ վերջը չէ որ կ՚արգիլեն միս ուտելը, այլ բնաւ միս չուտել։ Քիչի չափ ալ խնդիր չեն ըներ. միսի գործածութիւնն է ծնունդ շատ մը հիւանդութեանց կ՚ըսեն, կը սխալի՞ն. կը չափազանցե՞ն այդ գիտունները, այդ ալ չեմ գիտեր, գիտցողը թող գիտնականապէս հերքէ։

(Շարունակելի)

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 147

Վայրենիներու Նախապետը

Վ. Է. Գ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

81

Ուռականը

Իր ծնելէն ի վեր, օրը օրին ապրելու պէտքէն մղուած, Վալանթէն քսանը հինգ տարեկան եղած էր, ու մինչև այն ատեն իր սիրտը և ոչ մէկ անգամ սիրոյ յոյզ մը ունեցած էր, ու հոգին երբեք չէր ունեցած այն քաղցր և հեշտալի զգացողութիւնները որոնք ա'յնքան տեղ կը բռնեն մարդու մը կեանքին մէջ։

Մինչ կռուի մէջ ըլլալով թշուառութեան դէմ, մինչ իր դիրքին պահանջումներէն ընկճուած, պրոր պատմութեան վրայ իրեն պէս հաւասար չունեցող մարդոց հետ ապրելով, միմիայն մէկ նպատակ մը ունեցած էր իր կեանքը, Բարեկամութիւն Լուիին հանդէպ։ Բարեկամութիւն մը որ կիրքի մը խոշոր համեմատութիւնները առած էր իրեն մէջ։ Այս սիրող սիրտը պէտք ունէր նուիրուելու, անոր համար էր որ այս բարեկամութեան կապուած էր կատաղի ուժով մը։ Անիկա կապուած էր Լուիին այն ծառայութիւններուն համար զոր այս վերջինը տուած էր իրեն։ Անբիծ բնութիւններու յատուկ եռանդ միամիտ աւելորդապաշտութեամբ, համոզուած էր որ Աստուած իրեն յանձնած էր իր բարեկամը երջանիկ ընելու պաշտօնը, թէ անիկա իրեն կը վերաբերէր, և կամ թէ վերջապէս իր էութեան մէկ մասն էր ան։

Տօնա Ռօզարիօին տեսքը արթնցուց իրեն մէջ բան մը զոր երբե'ք չէր կարծեր կարելի։ Պատճառն այն էր որ, այս այնքան սաստիկ և զօրաւոր զգացումին քով, իր սրտին մէջ, ոչ նուազ սաստիկ և ոչ նուազ զգացում մըն ալ կար։

Կիրքերու պատմութեան այս բացարձակ չգիտութիւնը սիրոյ առաջին հարուածին պիտի ենթարկէր զինքը։ Ինչ որ երևակայեց։ Վալանթէն խենթ կտրած էր մանկամարդուհիին համար։

Ծառի մը կռթնած, ու աչքերն ուղղած դէպ ի հոն, կը յիշէր մանկամարդուհիին հետ ունեցած պզտիկ միջադէպը, անտառին մէջէն իրենց քալած ատեն, և այն խօսքերը զոր Ռօզարիօ ուղղած էր իրեն, ու կը մտնէր մեղմիւ այս հեշտաւէտ ժամերուն յուշովը առանց կասկածելու անոնց վրայ տանդէն և այն նոր զգացումէն որ նոր կը ծնէր իր հոգւոյն մէջ, որովհետև հետզհետէ կը խորհէր թէ Տօնա Ռօզարիօ իր կամենազօր ամուսինը պիտի ըլլայ։

Երկու ժամեր անցան այսպէս, ու Վալանթէն չնշմարուեցաւ։ Երբ Թանկուալ Լանէք ու Բիւռիւմէլլա իրեն առջև ներկայացան, կարծեցին թէ քանի մը վայրկեանէ մը ի վեր է որ միայն հոն կը գտնուի։

—Կը քնանայիր ուրեմն որ մեզ չի տեսար, չէ՞, հարցուց Բիւռիւմէլլա։

—Ո՛չ, պատասխանեց Վալանթէն իր ձեռքը այրող ճակտին տանելով, կը խորհէի։

—Կ'երեւի թէ երեւակայական աշխարհները կը սաւառնէիք, յարեց Թրանկուալ ժպտելով։

—Ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ։

—Երբ դուք կը խորհէիք, մենք վերադարձանք Սև Օձերու վրանը, առինք իրենց ձիերը, և բաւական հեռու տանելէ ետք զանոնք, արձակեցինք այն դաշտին մէջ որ գիւղին չպիտի ըլլայ հանդիպիլ անոնց։

—Ուրեմն քանի մը ժամ հանգիստ կրնանք ըլլալ, հարցուց Վալանթէն։

—Կը յուսամ, պատասխանեց Լանէք, բայց չի վարանինք, Սև Օձերը խորամանկ են, չունի հաստատութիւն և կայծակի ճարտարութիւն ունին անոնք, հիմա Օքազ՝ Օքազի դէմ կարծեցէք, ու տեսնենք թէ որերնի՞ս պիտի յաջողինք։

—Ի՞նչ պէտք է որ ընենք։

—Շուարեցնել զիրենք։ Այսպէս, ես պէտք է որ երթամ ամփոփ դէմքերուն հետ ձիերով, ու դուք, ձեր բարեկամը և Բիւռիւմէլլա պէտք է որ գետեղերքը մինչև Կուանաքօ, ուր սպասէք ինծի։

—Անմիջապէ՞ս։

—Այո, վայրկեան մը չը կորսնցուած։

Թանկուալ Լանէք ցոյց մը կտրեց մէկ ու կէս ոտք երկայնութեամբ, ու երկու ծայրերէն սանձեց ձիերը որպէս զի չկրնան իրարու մօտենալ, և թող տուաւ զանոնք դաշտին մէջ ու աներեւութացաւ անոնց հետ։

Վալանթէն քարայր մտաւ։ Լէնտա, իր ամուսինին ու աղջկանը քով նըստած, կը հսկէր։ Երիտասարդը հաղորդեց անոր մեկնումին ատենը հասած ըլլալը, ու Լէնտա արթնցուց քնացողները։

Լուի ամէն բան պատրաստած էր։

Կոմսը Տօն Թատէօն նստեցուց Վալանթէնին ձիուն վրայ, Լէնտան և Տօնա Ռօզարիօն ալ իրենին վրայ, և առաջնորդեց զանոնք դէպ ի գետը, աւազին վրայ անոնց թողած հետքերը անհետացնելէ ետք։

Բիւռիւմէլլա ու Վալանթէն կը հետևէին անոնց։

Մէկն էր այն հիանալի գիշերներէն զոր Ամերիկան միայն ունի։ Մութ կապոյտ երկինքը ծածկուած էր անթիւ անհամար լուսանկարներով որոնք եթերին մէջ ադամանդներու պէս կը պլպլային։ Ու լուսինը, իր կիսական դէմքով, իր լոյսը կը ճառագայթէր աշխարհին երեսուն վրայ։

Թեթև զեփիւռ մը կը սահէր ծառերուն վրայէն, ու թռչուններուն դայլայլները հիանալի ներդաշնակութիւն մը կը սփռէին չորս դին։

Մեր պզտիկ խումբը կը յառաջանար լուռ ու մունջ, անտառին աղմուկներուն տուած իր ականջը, ու մացառներուն չարժումներուն սևեռած իր աչքը, վախնալով որ Սև Օձի մը կատաղի աչքը կը հանդիպի իրեն։

Բիւռիւմէլլա կանգ կ'առնէր յաճախ, ձեռքը զէնքերուն վրայ դրած, ու մարմինը դէպի առաջ հակած, Հնդիկներու յատուկ եղող անլուր նրբամտութիւնով մը ամէն շշուկ չի փախցնելով լսելէ։

Այն ատեն ամէնքն ալ անշարժ կը կենային, սրտերնին դողի մէջ և յօնքերնին պռոտած։

Ցետոյ նորէն կը շարունակէին իրենց ճամբան քանի մը քայլ անդին նորէն կենալու համար։

Առտուան ժամը չորսին այն պահուն ուր արեգակը կ'երևէր հորիզոնէն, Կուանաքօ կղզին հետզհետէ շոգիի ամպեր դուրս տուաւ, ամպեր որոնք այս տաք երկիրներուն մէջ, երկիրէն վեր կը բարձրանան։ Կղզեակը ճամբորդներուն աչքին երեւցաւ իբրև ազատ նաւահանգիստ մը մանաւանդ ամբողջովին ջուրի մէջ եղած ճամբորդութեան մը յոգնութիւններէն ետք։

ԱՐԱՊՋԱՏԷՏԷ Շէրիֆ Բաշա աօղա. ղընտա Սպվազեան Թօրօս աղա խանէ. սի սաթլըղ օլարըղընտան, թալիպ օ. լանլարըն մէզգիւր խանէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր.

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԵՒ
ՄԱՏՆԱՒՈՐ ԴԱՍ
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ՀԱՇՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Մեր կիրակնօրեայ դասերն սկսած են արդէն Բաղրատունի վարժարանին մէջ Բանկալթի։

Անոնք որ կիրակի օրերն զբաղիլ չեն ուզեր, կրնան դիմել մեր Առեւտրագործակալութեան գրասենեակը Մահմուտ փաշա Զորապճի խան թիւ 31, մասնաւոր դաս առնելով 3 ամսէն սորվելու համար վերոյիշեալ ճիւղերը։

Գործ և պաշտօնեայ ուզողներն ալ կրնան դիմել հոն, նամակով կամ անձամբ։

6 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ՊԼԷՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐԷՔԵԱՍԸ
Իսքաւսիօլ, Սուլթան Համամընտա Թօփալեան խանընտա թէքմիլ 2° գադընտա

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա հէմսան է'ն էսկի վէ էն զիյատէ քէսպի էհմիյէթ իթմիշ օլան վէ 1871 սէնէսինտէ թէէսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պլէօյիւք էլպիսէ տէբօզիթօսը, էսկի նամ ու իւնվանընը վէ մէքեանընը ասլա թէպտիլ իթմէտիքչէն մաատա, սաճիպ վէ միւէսսիսի պու տէֆա պիր գաթ սաճա ինդիպաթ վէ թէքէմմիւլէ պէզլի զայրէթ իտէրէք, Թօփալեան խանընը, ումում իքինճի գաթընը քէնտիսինէ հասր վէ մաղազըյընը թէվսիւ էյլէմիշ տիր։

Քէնտի մաղազա միւսթախտէմլէրինտէն պաղըլարըն Սուլթան Համամ ճիվարընտա խաքընէն քիւշատ իթմիշ օլտուղլարը էլպիսէ մաղազալարըյլա Գ. Էրմէնեան մաղազալարընըն ասլա վէ գաթեան իրթիպաթ, վէ ալագասը եօգ տուր։

Պու ճիհէթթէ տըգգաթ պույրուլմասը րիճա օլունուր։

Էլպիսէ իշթիրա իթմէք արզու իտէնլէրին էվվէլճէ պիր տէֆա Թօփալեան խանընը իքինճի գաթընտա Գ. Էրմէնեան մաղազալարընը թէշրիֆ իթմէլի տիրլէր։

1. Օրատա մէվճուտ էլպիսէլէրին սօն մօտա գումաշ վէ պիչիմլէրինի,
2. Գումաշլարըն մէթանէթ վէ զէրաֆէթինի,
3. Ֆիյաթլարըն զայէթ միւթէտիլ, վէ էլվէրիշլի օլմասընը;

Րէյիւլայն կէօրէն միւհթէրէմ միւշթէրիլէրին մէզգիւր մաղազալարըմըզա ալըշմայանճագլարընըն գավիյէն էմինիզ։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ
ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՉԸԳ ՏԸՐ

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Դումփաթու 27 եւ Պալը-Փաշա 50

ՃԻՎԱՆ ԷՖ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ՝ իր երկար փորձառութեամբը արդէն շատերուն ծանօթ ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ մըն է, և թէ վերջերս Եգիպտոս և Եւրոպա այցելած ու արհեստին ինչ ինչ կէտերը մօտէն ուսումնասիրած ըլլալով, իր վերոյիշեալ խանութներն և գործատունը արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է, այնպէս որ կարելի պիտի ըլլայ գտնել հոն հարսանեաց, տօնական տօնախմբութեանց և խրախճանութեանց համար տեղական և եւրոպական ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, անուշեղէններ և ըմպելիներ, բաթիսըրիի վերաբերեալ խմորեղէններ ու ֆօնտան։

Թէ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշտութեամբ և փոյթով ու % 30 զեղչով։

Բերել տուած է նաև զարդարուն ընդունելի ֆանդէզի տուփերու և թղթերու մեծ մթերք մը։

ՏՕՔԹԷՕՐ
ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՍ
ԲԱՐԻՍ ՄԷՔԹԷՊԻ ԹԸՊՊԻՅԷՍԻՆՏԷՆ
ՏԻՊԼՕՄԱԼԸ

Տօքթէօրը մուտախէլէի հէր կիւն Պէյ Օղլունտա, Քիւչիւք Բարմաք Գաբու պիր նօմէրօլը մուայէնէխանէսինտէ էօյլէտէն սօնրա Ալաֆր. 1տէն 4է գատար խասթէլէրինը գապուլ իտէր։

ՀԱՄԵՂ, ՍՆՆԴԱՐԱՐ ԵՒ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ
ՃԱՇ ՄԸ ԸՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

պէտք է դիմել նոռաճեն Բաքըրճըր օղլու խանը գետնայարկ թիւ 23 հաստատուած

ԹԻՒՐՔԻԱ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

որ էսկի Զապթիէհ Ճատտէսիի վրայ հրդեհուելէ ետք, հոս փոխադրուեցաւ բոլորովին նոր կահ կարասիներով ու գնահատելի բարեփոխութիւններով։

Այս ճաշարանին տէրը Սարգիս աղա՝ արդէն համբաւանօթ իր ազնիւ բնաւորութեամբ ու արհեստին մէջ ունեցած անմրցելի կարողութեամբ, կը գոհացնէ ամէնէն փափկաճաշակ յաճախորդներն ալ։

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

水野平印雀孔
ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ
ՃԱԲՕՆ ՄԻՐԱՆՕ
ՄԱՐԿԱ ՍԻՐԱՄԱՐԳ

Հայթայթիչ Ճաբօնի Արքայական Պալատին

Ոսկի Շքադրամ ընդունած է Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսէն։ Սեղանի համար հանքային բոլոր Ջուրերէն ամէնէն ընտիրը և դիւրամարսը։ Երբեք ստամոքսի ցաւ չի պատճառեր երբ գործածուի այս հանքային Ջուրը ճաշի ատեն թէ՛ առաւօտ և թէ իրիկուն։ Անգամ մը առնող գործածողները անմիջապէս նորէն կը փութան առիթէն օգտուիլ և նորէն գնել։

ՄԷԿ ՇԻՇԸ 3 ԴԱՀԵԿԱՆ

(Մեծաքանակ գնումներու համար զեղչ կարելի է ընել։)

Կեդրոնատեղին է Բերա Մեծ Փողոց, թիւ 186, Ճաբոնական Մթերանոց Փ. ՆԱՔԱՄԱՐԱ ԵՒ ԸՆԿ.։ Նոյն մթերանոցին մէջ կը գտնուի նաև ճաբոնական մետաքսէ և բամպակէ ապրանքներու մեծ հաւաքածոյ մը, ինչպէս նաև ուրիշ ապրանքներ։ 12—12

ՄԵՀՐԱԲԷ
ՀԱԳԳԸ ԵՒ ՆԱԶՄԻ

Եէնի ճամիի հրապարակը Օսմանեան Նամակատան կից եղող սոյն վաճառատունը որու անօրէնութիւնը ստանձնած ենք, ինչպէս որ մինչև հիմա ծախուած ապրանքներուն թէ՛ նրբութեան և թէ աժանութեան մասին պատուաւոր յաճախորդներուն վստահութիւնը գրաւած է, այս անգամ յաճախորդները աւելի գոհացնելու համար Եւրոպայի առաջնակարգ ֆաբրիքաներէն զանազան տեսակ ապրանքներ բերել տուած ենք, որուն գլխաւորներն են արանց և կանանց համար մետաքս հովանոցներ, մետաքս ֆիլոտէքօս և բուրդ ամէն տեսակ ֆանէլաներ և գուլպաներ, մետաքս և գթան թաշկինակներ, զէֆիր և գթան շապիկներ, գթան օձիք և թեզանոցներ, գրաւատ և բարֆիւմըրիի ճոխ տեսակ, զօնսօլի վրայ գործածուելու համար շքեղ լամբաներ ևն. ևն., որոնք անմրցելի գիներով կը ծախուին։ Այս տեսակ արդուզարդի վերաբերեալ ապրանքներու պէտք ունեցող պատուարժան հասարակութեան կը յանձնարարենք որ, եթէ ճաշակաւոր, աղուոր և աժան ապրանքներ առնել կ'ուզեն, ուրիշ տեղ երթալէ առաջ թող այցելեն մեր վաճառատունը անձամբ հաստատելու համար մեր ամբողջ բառերը։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ 19—20

ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ
ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Եզնիկ Մէնէշեան պատրաստ է ԳՕԼԻ ԲՕՍԹԱԼով փոխադրելի ամէն առեւտր. յանձնարարութիւն անմիջապէս գործադրել ամենահաւատարմութեամբ և ապահով պայմաններով։

Ապսպրանքի փոխարժէքը ԿԱՆԽԻԿ պէտք է ղրկուած ըլլայ ՄԱՆՏԱ-ԲՕՍԹԱով և կամ այլ միջոցով մը. փոխարժէքը ներփակ չեղած յանձնարարութիւններ անպատասխանի կը մնան։

Առաջ փոխարժէն 100էն վար եղած գումարներու համար 10 %, և վեր եղած գումարներու համար ալ 5 % յանձնառութիւն կ'առնուի։

Դիմել առ ԵԶՆԻԿ ՄԷՆԷՇԵԱՆ, Բիւյիւք Եէնի Խան, Զագֆաճըլար, Կ. Պոլիս։ 30—23

ԳՐԻԳՈՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐԻԶԷ

Կը դարմանէ նորագոյն մեթոտով, ակռայի պէս պէս հիւանդութիւնները։ Ակռայ կը լեցնէ զանազան տեսակ մետաղներով՝ ինչպէս ոսկի, բլաթին։ Կը շինէ արհեստական ակռաներ, տակուն, ձեւաւոր և իւրաքանչիւրին ճաշակին յարմար։

Իր դարմանատունը հաստատած է Մագրիգիւղի մէջ, Պօսթան փողոց թիւ 1, ուր կ'ընդունի հինգշաբթի օրերը միայն։

Երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերն ալ, ըստ առաջնոյն, Գասըմփաշա, իր բնակավայրը կ'ընդունի Եէնի-Ջէվմէ փողոց թիւ 2 (Մէօհիւրտարի պահակատան ուղղութեամբ)։ Շաբաթ օրերը ձրի։

Գիները միշտ դիւրամատչելի կը մնան 7—20

ՏՔԴ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ ՄԻՖՏԻ. ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ, ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒՆ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցիշեալ բժիշկը, որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գասթէմունի հիւանդանոցներուն մէջ ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները որչափ տարածուած են, և որ 5 տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած, և գործնական փորձեր ըրած է և այս կերպով նոյն հիւանդութեանց բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա Պէօյիւք Բարմաք գաբու թիւ 10 տունը, և կէս օրէն մինչև ժամը 11 կը գտնուի Պոլիս, Պաղչէ գաբու, Բիւյիւքեան դեղագործը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան։ Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 100—88

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷՉԱՒԻՐԼԵԱՆ

Ամէն օր առաւօտէն մինչև ժամը 6 Կէտիկ-Փաշա, Սարայ իչի եկեղեցիին կարգը իր բնակարանը կը գտնուի, նաև չորեքշաբթի և շաբաթ օրեր Սամաթիա Սուլու Մանաստըրը, Դրիսեան էֆ.ի դեղարանին դիմաց յատուկ պատրաստուած սենեակը։ Իսկ գալով երկուշաբթի օր, իր բնակարանը, և չորեքշաբթի եւ Սամաթիա, ժամը 6էն մինչև 9 եկող հիւանդները մեծ խնամքով ձրիաբար կը դարմանէ։

ԴՈՒՄ-ԳԱԲՈՒ Նըշանճըսընտա գարշըլըսընտա հարէմլիք, սէլամլըգ 14 օտայը վէ մէգտար պաղչէլի համիլ վէ թաշթըրընտա 2 ճամի 3 Ն°.լը գօնաղըն տէօրթ հիսսէ իթիպարըյլա բուշ հիսսէսի սաթըլըգ տըր։

ՄԷՃՃԱՆԷՆ ՀԷՏԻՅԷԼԻՔ ՊԻՐ ԳԱԹ ԷԼՊԻՍԷ
ԹՈՒՆԷԼԻՆ ՊԼԷՕՅԻՒՔ ՄԱԶԱ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
ՊԼԷՕՅԻՒՔ ԹԷՆԶԻԼԱԹ ԻԼԷ ՍԱԹԸՇ

13 թէշրինի սանի սէնէ 319 թարիխինտէ Պէյ Օղլունտա Թունէլ մէյտանը գարշըսընտա գիւշատ խըլընէն Թիւնէլին պլէօյիւք մաղազալարընտա հէր տաիմ պլէօյիւմէքտէ օլան մուվաֆֆագըյէթիմիզ սէպէպիյլէ պու մէվսիմէ մախսուս պլէօյիւք թէնզիլաթ իլէ սաթըշըմըզ միւշթէրիլէրիմիզին մէնֆաաթընա օլարագ պունտան պէօյլէ էվվէլքի լիքիտասիօնլարըն ... թէվգինէտ տիր։ Լիքիտասիօն էսնասընտա էն էվվէլ մաղազալարըմըզա կիրաւլ ղիսատէ մալ իշթիրա իտէն պիրինճի միւշթէրիյէ եաղըըղ (հանտըմալըա մախսուս) միւքէաֆաթ օլարագ մէճճանէն օլմագ իւզրէ պիր գաթ էլպիսէլիք հէտիյէ իտիլէճէկտիր, մաղազալար հէր կիւն թամիր օլմագ իւզրէ սաապահլայըն սաաթ 3½տա գիւշատ խըլընէճէքտիր։

Զիյատէի նէտվէլէ կէօրիւլէն պլէօյիւմէ էմթալմըզ պլիսլիսի ֆիյաթ վէ նէվճէ պլէօյիւք պիր ֆըրսաթ իրայէ իտէր

- Ֆանթէգի իթէֆլի.— Ալըք րէնկլի պուլուզալըղ վէ էսվապլըղ մախսուս ֆիյաթը ալթըշէր 5½ վէ 7 ղշ. իքէն 3½
- Տալըը վէ չըզկըլը իթէֆլիլէր.— Էնվաի տիւրլիւ րէնկլիլէր, Ֆապրիգա ֆիյաթը 8 ղշ. իքէն լիքիտասիօնտա 5
- Սաիր Ֆանթէգի իթէֆլիլէր.— Մուխթէլիֆ չէշիտլէրտէն վէ սաֆի իւէք ֆիաթը հազըրլէսի 12 ղրշ. իքէն 6½
- Բէէ պլէօյիւք Ֆըրսաթ.— Հէչէն սէնէտէն գալան պիր թագըմ չարշաֆլըգլար սաֆի իւէք վէ ագըր գումաշլարտան ֆիյաթը աուրյէսի 15տէն 20 ղրուշ իքէն լիքիտասիօնտա 9½
- Էնվաի տիւրլիւ իթէֆլիլէր.— Սիեահ վէ րէնկլի իւէքլիլէր չարշաֆլըգ վէ էսվապլըգ մախսուս ֆիաթը ալթըշէր 18 վէ 20 ղրուշ օլարագ լիքիտասիօնտա 14 վէ 12
- Ֆանթէգի իթէֆլիլէր.— Ագըր չարշաֆլըգ վէ էսվապլըգ մախսուս ֆիաթը ալթըշէր 22 վէ 30 ղշ. իքէն 15—18
- Ֆանթէգի գաշիմէլէր.— Ֆանթէզի վէ չըզկըլը գասիֆէլէր Ֆապրիգա ֆիաթը 9 ղշ. իքէն լիքիտասիօնտա 5
- Տէֆթա.— Չըզկըլը զարիֆ չէշիտլէրտէն վէ էնվաի տիւրլիւ րէնկլէր ասըլ ֆիաթը 15 ղշ. իքէն » 3 վէ 9
- Նուվէլթէ.— Տիւզ վէ ֆանթէզի սաֆի իւէն գումաշլարը վէ չիֆթ էնլի ֆիաթը ալթըշէր 5½ վէ 6½ ղշ. իքէն 3
- Սաիր նուվէլթէ.— Էսվապլըգ վէ չարշաֆլըգ վէ քիւրք գապլըգա մախսուս տիւզ վէ չէշիտլի նուվէլթէ Ֆապրիգա ֆիաթը 8 վէ 12 ղշ. իքէն լիքիտասիօնտա 6½, 5½ 4
- Տէֆթա.— Էն սօն մօտա վէ 2 արշըն կէնիշլիքտէ սաֆի իւէն գումաշլարը ֆապր. ֆիաթը 12 վէ 16 ղշ. իքէն 9½ 8 վէ
- Բաթիսգա.— Պիր էյի ճինստէն տօնլըգա մախսուս վէ 26 արշընլըգ թօբը ֆիաթը ալթըշէր 40 ղշ. իքէն թօբը 30
- Սաթինէթ.— Իէի ղրուշլըգ ճինսինտէն օլան լիքիտասիօնտա 1
- Էլտիվէնլէր.— Իէի իւէքլի աստար տէրի էլտիվէնլէր 18 ղշ. մալ իքէն լիքիտասիօնտա 5
- Էթէֆլիլէր.— Գազմիրտէն վէ ֆանէլատան իւլէնմիշ հազըր էթէքլիքլէր Ֆապրիգա ֆիաթը 25 իլէ 30 ղշ. իքէն 12 վէ 10
- Հազըր Ֆանէլա պլուզալար.— 12 ղշ. իքէն լիքիտասիօնտա 5 ղրշ։ Բաթիսգա մէնտիլլէր պէհէր թանէսի 10 բարա

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ
ԿԱՅՍ. ԲԱՐ. ՍՐԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՎԻԷՆՆԱ 1860ԻՆ
Գուասեննեակ Հանօբուլօ խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ Գ. ՑԵՐԱՑԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—

35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանէհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրք. պիտի վճարէ. ու պայմանաժամուն պիտի առնէ 31266 ֆրք. հնչուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարիէն իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի առնեն 21314,62 ֆր.։

Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումն կ'երաշխաւորէ իր բոլորով։

Լ'ՈՒՆԻՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄԻՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍՍՒՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիստէ Բլաս Վանտօմտա, 9 նումերօլու տաիրէի խուսուսի։

1828 L'UNION DE PARIS

ՀԱՐԻՔ ՇԻՐՔԷՑԻ	ԷՕՄԻՐ ՇԻՐՔԷՑԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.	Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 158,000,000 ֆր.
1902նին մագպուզաթը 24,000,000 »	1900 մագպուզաթը 12,000,000 »
Էօտէնէն զիեան 279,000.000 »	Էօտէնէն զիեան 129,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի 21,500,000 »	Սիկուրթալը էօմիւր 272,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ զաբէթ միւսաիտ շէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գապուլ իտէր

ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւխթէլիֆ սուրէթլէ վէ խուսուսի էշվէն ֆիէտլէրլէ էօմիւր սիկուրթասը իտէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆՔԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպօլ Աժանսը տախի Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա Գաթըրճը Օղլու խանընտա տըր։

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին Պիր Ջէտիտ դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Ի. ճամիյէ, Տօղրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին-Պիր-Ջէտիտին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԼՕԳԱՆԹԱՃԻ ԱՐԱՄ ԱՂԱ

Մեծ-Շուկայի ծանօթ ճաշարանապետը Արամ աղան, մասնաճիւղ մը բացած է Պաղչէ Գաբու, չաքըրղճանի Հանի Պէքիրի ետևը, Եալըողլ խանի տակը։

Ամէն փափկաճաշակ անձ, որ կ'ուզէ թէ մաքուր և թէ՛ աժան ճաշ մը ընել, պէտք է դիմէ Արամ աղայի խանութը, որ ճոխ ճաշացուցակ մը իրեն կը սպասէ։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԽԱՉԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

Պահճէ գաբու, պօղաչաճեանի դիմաց «Ստամպօլ» լօգանթայի վրայ, թիւ 6—7 սենեակները։

Կը դարմանէ ամէնէն նորագոյն միջոցներով ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, կը շինէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չունեցող ակռաներ ոսկիի, բլաթինի և գաուչուքի վրայ։ Կոտրած ակռաներու վրայ ոսկի պսակներ կ'անցընէ, հատիչ ակռաներուն արմատները առանց քաշելու՝ վրան կը զետեղէ վիտալը առանց քիմքի, բնականին յար և նման արուեստական հաստատուն ակռաներ, դիւրամատչելի և խիստ գոհացուցիչ պայմաններով։

Առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կ'ընդունի իր բնակարանը ի Կէտիկ փաշա, բաղնիքին դրան կարգը թիւ 75։ 8

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
ԹԱՐԻԽԸ ԹԷ՛ՍԻՍԻ 1863
ԱՆՈՆԻ, ՇԻՐՔԷԹԻ
ԹԷՄԱՄԸ ԻՏԷ ԱԽՉ ՕԼՈՒՆԱՆ
ՍԷՐՄԱՆԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Մէրքէզը իտարէսի՝ Գալաթա Գարաքէօյ է։ Շիւպէլէրի՝ Սթանպօլտա Սուլթ Համամ ճատտէսինտէ Ալլահվէրտի խանընտա վէ Պէյ Օղլունտա Ճատտէի Կէպիրտէ 333 Ն° տաիրէտէ։

Մէւտուաթ իտարէխանէլէրտէ պիլճիմլէ մուամէլաթը սարրաֆիյէ իճրա օլունուր։ Կալաթատաքի իտարէխանէ մէրքէզիյէ մէթանէթի վէ պէօյլէ խանէյի հէր տիւրլիւ էշիա իլէ հէր թիւրլիւ թէվտիաթ գապուլ իտէր։

Կալաթատաքի իտարէխանէ Պէյ Օղլու չիւպէսինտէ մուամէլաթը օլունտուղու միւսաիտ էշրաիթ գապուլ օլունուր։

Սթանպօլ Շիւպէսինտէ լէվհայի ըստըրաֆի ... իլէ էմանէթ գապուլ իտէր։

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ